

Kie Kienok Zisas Kilaisiyaŋ kwitnaŋ kwitnaŋ bamgat sokbewe ke kie kienok Zân zikat same ege

Kwitnaŋ kwitnaŋ enzililiŋaŋ msokbembeyelen zet kapi Zânaŋ mka katikŋaŋ Patmos tati kuye. Egaŋ Zisasiyelen namba kekok maŋge ma Zebediyet nemuŋaŋ (Matiyu 10:2). Zân am sambe penanaŋ nâmpeip. Ekŋen dapmelaŋge 7 Esia msalen talip ekŋen kekok egaŋ nâmindein. Zân ek an nâmkiŋpepeŋaŋ temaŋ ma Kawawaŋgalen Zet Zapat Dolakŋaŋ Penaŋ keŋanen mkatikŋaŋ bemti mamain ke am sambeyaŋ nâmtalip. Kwit Kie Kienok keyet yaŋaŋ kapigok, kwitnaŋ kwitnaŋ enzililiŋaŋ msokbembenaŋ.

Egaŋ mka katikŋaŋ Patmos msat nambu tungupmaŋ ke tati kwitnaŋ kwitnaŋ bamgat sokbewe kapi kie kienok ekmâge. Egaŋ ekme Sadaŋgalen winde kwage yaŋgut bam penaŋ Kawawaŋgalen windeyaŋ mobotnaŋ penaŋ bemtati kume tomâpme delaŋ zemâpme Kawawaŋaŋ etaŋ windenaŋbeŋ bemti tati mobe kekok ege. Zânaŋ am golaŋin time tapmeŋgut nukŋaŋ sambe ke sokbemosâpm. Nukŋaŋ ke zet esemteŋ penaŋ kekok kekok sokbewe penaŋ ku zeye. Egaŋ zet myambu zenze zet omba penaŋ zeye. Mneti kasaŋine ekŋenaŋ nâwepmagen zemti set kekok kuye.

Zet ŋotekŋaŋ temaŋ kapigogaŋ kie kienok kapiyet keŋan talip:

- 1:1-8 Zemâtâtât zet
 1:9-20 Zisasiyaŋ dapmelaŋge 7 ekŋengat
 tuŋguwinan mamain
 2-3 Notn zapat meluwaŋ dapmelaŋge 7
 ekŋengat kumindaye
 4-5 Amobotnaŋ mundum totatalen tazinmak
 Kawawaŋgalen zet muŋguŋguŋaŋ ma Sipsip-
 gat Nemuaŋaŋ
 6 Gwede 7
 7 Kawawaŋ zemolimpepeŋaŋgalen zet
 8:1-11:19 Kawawaŋgalen lumun 7 enselaŋ
 kumbuwepgalen zet
 12-14 Kwitnaŋ kwitnaŋ ŋep bemâpme
 timkalalaŋgalen kanaŋ
 15-16 Kawawaŋgalen batikondo temaŋ 7
 17:1-20:10 Kawawaŋgalen Zet Zapat Dolakŋaŋ
 Penaŋaŋgat kasa makup ekŋen Kawawaŋaŋ
 indawalesâpm
 20:11-15 Dopmaŋ mututu kanen
 21:1-22:5 Kawawaŋaŋ kululuŋ msat ma
 Zelusalem alakŋaŋ weyaŋsâpm
 22:6-21 Zet zemdelaŋ zenzeŋaŋ

¹ Papia kapi kan belaknik kapiyet keŋanen kwitnaŋ kwitnaŋ penaŋ sokbesâpm keyet zapatnaŋ am Kawawaŋ nâmkijpenti msalen mamaip ekŋengat zemsokbemindandayet Kawawaŋaŋ Zisas Kilaisiyet zeme naman Zisas Kilaisiyaŋ enselaŋ kululuŋengatnaŋ peme Zân Zisas Kilaisiyelen sisiliŋ an ekmagen toti zemzikat saye.

² Zikat same Zânaŋ kwitnaŋ kwitnaŋ eknâm mge keyet ma Kawawaŋgalen zelen kwitnaŋ

kwitnaŋ bamgat sokbesâpm ke eknâm mge ma Zisas Kilaisiyelen zet zapat penaŋ zemkawaŋ beye ekŋen ke papiaen kume towege.

³ Mme am ekŋen zet kapi mamakuiwaŋ keŋin dolakŋaŋ bek ma am ekŋenaŋ zet kapi nâmti maŋgawepuip keŋin dolakŋaŋ talit eneyet kan bududuk beme meluwaŋ papia kapiyet keŋan kukuŋaŋ ke ilak sokbesâpm.

Zânaŋ dapmelaŋge 7 ekŋengat zapat meluwaŋ kumindaye

⁴⁻⁵ Neŋ dapmelaŋge 7 Esia msalen talip ingat meluwaŋ pigok kumindayap: Kawawaŋ eweŋan baen takwageyaŋ alak tapmain ya ewe tapmobe. Âpme Kawawaŋ ek ma Emetak Teŋaŋ mulupmaŋ katnaŋ 7 mamm keyaŋ Kawawaŋaŋ mundum totatatnaŋ matazinen kemagen egaŋ sokŋan matazin. Ma Zisas Kilaisiyelen zetnaŋ amnaŋ ŋep mkipmaŋ bembeyelen ma egaŋ gakikiengatnaŋ kukŋaŋgat wati mama kanzizitgalen sek ke tiye yaŋ alak pigogat msat sambeyelen amobotnaŋ sambeyet Amobotnaŋin maŋgeyaŋ main. Ya ekŋen tuk keyaŋ dapmelaŋge 7 in keŋ taolet ma keŋ sewakŋaŋ indawep keyet neŋ mandunduyap.

Zisas Kilaisiyaŋ ningat gogot mti gakimti sipmaŋ mulage keyepm ningalen yom peme mege.

⁶ Kegok mti Zisas Kilaisiyaŋ nin mme am dundundueset indamukulem mimiyelen mulup nsakwep mti Kawawaŋ Bipm sesewatpenup. Kame Zisas Kilais sesewatsane; egaŋ kwesiŋ kwesiŋ damuŋ mulupmaŋ winderŋaŋberŋ penaŋ mamm. Ke penaŋ.

⁷ “Nâit, ek zanza paleset kopme am sambe zikalin ekmagen ekme mesâpm. Ke am tewen kuwienan̄ kegogak eksâbip. Mti am sambe msat n̄en msat n̄en mamaip ekñenan̄ egat si kember̄ mbep.” (*Daniel 7:13; Zekaraia 12:10*)

Penan̄ sokbesâpm. Ke penan̄.

⁸ Amobotnan̄ Kawawan̄an̄ windenan̄mak egan̄ zeye, “Neñ kwitnan̄ kwitnan̄ sambeyet ton̄an̄ ma kwitnan̄ kwitnan̄ sambe nen maekdamun̄ miyap ma neñ ewen̄an̄ takwaban̄an̄ alak tapmayawan̄ ya ewe tapmobap.”

Zân̄an̄ Kilais ege

⁹ Zân̄ neñ Amobotnan̄magen ingat nolingapmti sisipen̄pen̄ nsakwep mamindaip ma nsakwep Kawawan̄galen̄ damun̄ katnanen̄ mama keyet keñanen̄ nâmisim tatnup. Naman̄ neñ Kawawan̄galen̄ zet zemkawan̄ bewan̄ ma Zisas zet penan̄ mkoge ke zemsokbema kasa ekñenan̄ neñ Patmos msat nembu tun̄gupmanen̄ mka katikñan̄ neme taban̄.

¹⁰ Ke tapmopma Sonda n̄engat Kawawan̄galen̄ Emetak Ten̄an̄ keñnan̄ bemisikme zet n̄andan̄an̄ teman̄ sepeman̄ lumun̄ nembon̄ bamnaset kume nâmban̄.

¹¹ Nâma zeye, “Geñ papiaen̄ kwitnan̄ kwitnan̄ zikat gasowawen̄ keyet meluwan̄ kumti dapme-lange 7 mka teman̄ ekñen̄ kapiyet bemane mebe. Epesa ma Samilina ma Pelegamam ma Taitala ma Salidisa ma Piladelpia ma Laodosia mka teman̄ ekñen̄ keyet.”

12 Âpme neŋ an zet zeye ke eksâgât gilik zemti ekma lam 7 goliyaŋ weyayaŋaŋ ke onzem-pepeŋaŋgat

13 busatnaŋin sutnateman an ŋen Angat Nemuŋaŋ nembon. Egaŋ kâlâpmaŋ teepmaŋ miakti bitim nembon goliyaŋ weyayaŋaŋ keyaŋ mam-sosonaŋen zamti tage.

14 Ma ŋokzupmaŋ satnaŋ kwalem zupmaŋ kebon ma zikatnaŋ ilizuzut taŋam nembon.

15 Ma setnaŋ sokŋaŋmak penaŋ galas peyak peyak mam kebon. Ma zet ŋandaŋaŋ temaŋ tu saŋsaŋ bimaŋ maolingalen kwisakŋaŋ kebon.

16 Ma betnaŋ penaset wenzim 7 atam tage ma dembusekŋanen wanam teepmaŋ kukŋaŋ nembet nembet apum tage ma ŋenzimosetnaŋgalen busatnaŋ kasup tinsutnan maekzin kebon.

17 Âpme neŋ ek ekti setnanen tokutumti gakikiŋanok wemban. Ya egaŋ betnaŋ penaŋaŋ neŋ natamti zeye, “Kiŋgagapiŋ! Neŋ kwitnaŋ kwitnaŋ yaŋbembeŋaŋ tapma sokbeyeyaŋ ewe delaŋ zenzeŋaŋ kogogak tapma kwitnaŋ kwitnaŋ delaŋ zemâbe.

18 Neŋ mama toŋaŋaŋ gakimti waban ya mamti mambap. Neŋ zemdelaŋ zenzeyelen winde neŋmak tazin ma teziŋ ŋandaŋ keŋan mebegalen winde neŋ nanaŋaŋ.

19 Ilakgat geŋ kwitnaŋ kwitnaŋ eksâpmnik keyet meluwaŋ kusenik. Kwitnaŋ kwitnaŋ tazin ke alak kapi eksâpmnik ma bam kwabe keyelen eksokbesâpmnik ekŋen ke kusenik.

20 Ma bet penaset wenzim 7 ma lam 7 ekdak keyet yaŋaŋ kapi zema nâmbak: wenzim 7 ke

dapmelaŋge 7 ekŋengalen an damuŋ 7 ma lam 7 ke dapmelaŋge 7 ilin.”

2

Dapmelaŋge Epesa mka temanen talip ekŋengat Zânaŋ meluwaŋ kumindaye

¹ Âpme Kilaisiyaŋ nâgât kapigok zeye, “Dapmelaŋge Epesa mka temanen talip ekŋengalen an damuŋgat ma ilinaŋgat zet papiaen pigok kumti bemane melak: ‘Betn penaset wenzim 7 mmamti lam 7 golaŋ mimiŋaŋ keyet tuŋgupman mebe kokot mamiap neŋ zet kapigok zesowap,

² Neŋ mama mimiŋinaŋgalen yaŋaŋ ŋep nâyap ma neŋ in ammagen muluwin temaŋ mbien ma ammagen sewak sewak mambien ke neŋ ŋep nâyap. Ma in am bekaŋaŋ yominmak indikpenpeŋ mimindeme ingat tuŋguwinanen ku talip. Ma in an ekŋen Kawawaŋgalen zet zapat dolakŋaŋ zet zikat indanda penaŋ manzeip ekŋen keyet mama mimiŋinaŋgat yaŋin msokbe-mindikbienen ekŋen zet zikat indanda penaŋ yek. Ma in indiksokbewienen ekŋen an dâsukitoŋ etaŋ.

³ In neŋmak tusuwien keyepmti sek sindem nâmisimatip keyaŋgut in epumti sewak sewak mulup giŋgiŋ mamip.

⁴ Yaŋgut neŋ ingalen nukŋaŋin kapigok mtati ingat oloŋen ku mamiap.

⁵ Nâip, itnaŋaŋ in nâgât igagen indembeye yaŋgut alak pigogat yek. Keyepmti in yominan-gatnaŋ keŋin ku gilik zewep beme neŋ koti ingat dapmelaŋge dolakŋaŋ ku nâmindewap.

⁶ Yanğut mama mimiñin kapiyañ dolakñañ bein. In Nikolaiten am ekñengalen mama mimiñin bekañañgalen set ke in sekañañ manâmindeip. In ekñengalen mama mimi bekañañ neñ sekañañ manâyapnok in kekok manâip. Ke pembedañ.

⁷ In wakñin bemti nâlen Emetak Teñañ nâgât zet zeme neñ dapmelañgenne ekñengat zeyap ke in nâit. Am ñenañ nâmkijpepe neñmagen atam tati bekañañgalen winde ke kume tobe beme egañ Kawawañgalen muluwen tep katñañ mama maındaın ke neñ ñep nâmpema nimti kwesiñ kwesiñ mambe.’ ”

Dapmelañge Samilina mka temañ talip ekñengat Zânañ meluwañ kumindaye

⁸ Âpme Kilaisiyañ nâgât kapigok zeye, “Dapmelañge Samilina mka temañ talip ekñengalen an damuñgat ma ilinañgat zet zapat meluwañ pigok kumti bemane melak. ‘Neñ kwitnañ kwitnañ sambeyet toñañ ma kwitnañ kwitnañ sambe nen maekdamuñ miyap ma neñ gakikiengatan belak zemamaen kwaban.

⁹ Kawawañgalen zet zapat dolakñañgapmti in sisipeñpeñ mimindawien ke nâyap. Ma in milawatmageset bekopsat matalip yanğut nâmkijpepemageset in katikñañ penañ beip. Zuda am ekñenañ in zentalatindemti zet mobotnañ mimindawep ke neñ nâyap. Ekñen keyet nâmkijpepenin penañmak yek; ekñen ke Sadañgalen mañge.

¹⁰ In sisipeñpeñ ewe sokbemindawe keyet ku kiñgabep. Nâip, Sadañ ek ingat windenjin

mim eegat nâmti egañ mulupmañ mti inmagengatnañ notnañ mka katikñañ indewe. Âpme ingalen nukñañin ke msasa 10 kapi tabe. In nâmkijpemnepeñ mamambepgapmti indome gakiwep beme nâmkijpepeñinañgat tosañañ mama kanzizit tiwep.

¹¹ In wakñañ bemti nâlen Emetak Teñañ nâgât zet zeme neñ dapmelañgenne ekñengat zeyap ke in nâit. Am ñenañ nâmkijpepe neñmagen atam tati bekañañgalen winde ke kume tobe beme gakiki delañ zenzeñepiñ teziñ ñandañen ke ku towebe.’ ”

Dapmelañge Pelegamam mka temañ talip ekñengat Zânañ meluwañ kumindaye

¹² Âpme Kilaisiyañ nâgât kapigok zeye, “Dapmelañge Pelegamam mka temañ talip ekñengalen an damañgat ma ilinañgat zet zapat meluwañ pigok kumti bemane melak. ‘Neñ wanam teepmañ kukñañ nembet nembet mtalap. Nâlen zetrn kapi zesowap,

¹³ In mka temanen matalip keyet yañañ neñ ñep nâyap. Sadañ ek mka keyet amobotnañ bemti matazin keyañgut in nâgât kwizet buñam esemteñ mmambienen Antipas Kawawañgalen zapat dolakñañ zemkawañ beme Kilaisiyañ ñep mamkipmañ bein ek Sadañgalen mka temanen ke kume gakiye. Âpme in kan keyet nâmkijpem nanayet meluwañ mti wisat ku mbien.

¹⁴ Âpme neñ kwitnañ kwitnañ notnañ mamip keyet keñ kwep ku mambeyap. Inmagen am notnañañ an kwitnañ Balaamgalen zemzikat indanda ke mamkatik bemti matalip. Egañ an

kwitnaŋ Balakgat zemzikat same Balakgaŋ zemindeme Israeŋ am ekŋenaŋ nopiomgat meŋ wisikŋ sasaŋaŋ ke nimti ma sek kilenŋ mama ke mâtŋi yom aikbien kekok ekŋenaŋ ewe tapmip.

¹⁵ Âpme sepem kekokagak inmagen am notnaŋaŋ Nikolaiten ekŋengalen zemzikat indanda mamâlŋip.

¹⁶ Keyepmti in yominangatnan keŋin gilŋk zek! Yek bewe beme neŋ inmagen sakwep koti am mama mimiŋin keboŋ mamaip ekŋen ke zemdelanŋ zenzeyelen winde nanaŋaŋ wanam teepmanŋ nemboŋ dembusekŋnan kwati matazin keyanŋ ekŋen indowe.

¹⁷ In wakŋin bemti nâlen Emetak Tenŋaŋ dapmelanŋenne ekŋengat zet zein ke nâtŋ! Am ŋenaŋ nâmkiŋpepe neŋmagen mamtati bekananŋalen winde ke kume tobe beme an ke meŋ kuluŋengalen ke nimbe. Ma neŋ nanaŋaŋ satnaŋ* kwit alakŋanaŋaŋ keyet palen tatatnaŋ ke sama atawe ke am ŋenaŋ meluwanŋ ke ku eknâmbe ikŋaŋ etaŋ nâmbe.’ ”

Dapmelanŋe Taitala mka temaŋ talip ekŋengat Zânaŋ meluwanŋ kumindaye

¹⁸ Âpme Kilaisiyaŋ nâgât kapigok zeye, “Dapmelanŋe Taitala mka temaŋ talip ekŋengalen an damunŋat ma ilinanŋat zet zapat meluwanŋ pigok kumti bemane melak. ‘Meluwanŋ kapi neŋ Kilais Kawawanŋat Nemunaŋ nâlen. Ma nâgât zikatn taŋam nemboŋ ma setn sokŋaŋmak balas zulupme peyak peyak mamm keboŋ.

* **2:17:** Nanaŋaŋ satnaŋ sawe keyanŋ mkawanŋ benen an keyet yomaŋ katikpewan.

19 Neŋ ingalen muluwinaŋgalen yaŋaŋ nâypap. In gogot mamneip ma manâmkiŋpemneip ma nolun mamukulem mip keŋ sewakŋaŋ palen mamaip ma alak muluwin omba tapmip keyaŋ itanaŋ ke sebempein.

20 Yaŋgut neŋ zet piyet keŋ kwep ku beyap eneyet in imbi Zesebel nâmpeme egaŋ ikŋaŋak neŋ golan zenze imbi zemti nâlen mulup anne ekŋen zemzikat indamti bekanaset indatime toti ekŋenaŋ sek kileŋgalen mama mimi ke mâti meu nopiomgat sasaŋaŋ ke manip.

21 Neŋ egaŋ keŋaŋ yomengatnan gilik zenezelen kanaŋ bempewan yaŋgut egaŋ sek kileŋ mamaŋaŋ ke ku peme tapme keŋaŋ ku gilik zeye.

22 Keyepmti mama mimiŋaŋ keyet dopmaŋ zawat sek sindem temaŋ tiwe. Ma am ŋenaŋ ekmak sek kileŋ mamain egaŋ kegogagak dopmaŋ sek sindem mobotnaŋ penaŋ tiwe. Yaŋgut yomengatnan keŋin gilik zewe beme dopmaŋ ku tiwep.

23 Ma nemunambaŋane ekŋenmagen zawat temaŋ penaŋ pema koti mme gakimâbep. Kegok mma mka katar nâmkŋipepemak maŋge ekŋenaŋ nâmbep neŋ am ŋoktikŋinmak keŋin maegap. Neŋ in muluwinaŋgat tosaŋaŋ sepem igak igak indawap.

24 Mti Taitalayetnaŋ am notnaŋ in zemzikat indanda ke ku mammtalip ma in Sadaŋgalen mulup penaŋ ke ku mamkatik beip ingat kapigok zeyap, Neŋ mulup ŋen in ku tusumindawap.

25 Yaŋgut in ewe nâgât nâmkŋipemti muluwin dolakŋaŋ mkwabien ke mâti atam kitik mta-

metne peme neŋ gilik zemkobap.

²⁶ Am ŋenaŋ Sadanŋalen windenŋaŋ ke kume topme nâlen zet zemkawaŋ bemindawan ke mkatik bemti tapmetnepeme delaŋ zenzenŋaŋ ek Kawawaŋaŋ winde same msat sambe kapi indikdamuŋ mbe.

²⁷ “Âpme egaŋ am aen butnaŋaŋ amobotnaŋgalen tonŋanok mtati indikdamuŋ mbe. Mti indawalebe ma kumsome isisikŋaŋ menzim tosinok zaliwep.” *(Sam 2:9)*

²⁸ Âpme neŋ wenzim “Saputuŋ” matazin ke an ke sawap.

²⁹ In wakŋin bemti nâlen Emetak Teŋaŋ nâgât zet zeme neŋ dapmelaŋgenne ekŋengat zet zeyap ke in nâit.’ ”

3

Dapmelaŋge Saldis mka temaŋ talip ekŋengat Zânaŋ meluwaŋ kumindaye

¹ Âpme Kilaisiyaŋ nâgât kapigok zeye, “Dapmelaŋge Saldis mka temaŋ talip ekŋengalen an damuŋgat ma ilinaŋgat zet zapat meluwaŋ pigok kumti bemane melak. Zet kapi neŋmagengatnaŋ kozin. ‘Neŋ Kawawaŋgalen Emetak Teŋaŋ neŋmak mamti mulupmaŋ katnaŋ 7 mamm ma neŋ wenzim 7 mammtalap. Ma am ekŋenaŋ dapmelaŋge ingat muluwin dolakŋaŋ penaŋ mamip manâmindeip. Yaŋgut in Kawawaŋgalen ze zapat dolakŋaŋ ku mkawaŋ bemti mâbien. Neŋ ingalen mamaŋinaŋgat yaŋaŋ ke nâyap kelak in am gakikiŋaŋnok maip.

2 Neŋ ingalen mama mimiŋin ekma Kilais mâtâgâlen Kawawaŋaŋaŋ piliŋ bempaye keyet kataŋ ku bein. Keyepm in gakikiŋaŋnok maiwengatnaŋ wati mulup dolakŋaŋ windenŋaŋben neŋmagen mti kwitnaŋ dolakŋaŋ inmak taindain ke mkatik beit. Mti mama mimi dolakŋaŋ inmagen tazin bugan keyaŋ delaŋ zewemagengat. Neŋ ingalen muluwin Kawawaŋgat zikatnan esemteŋ penaŋ ku aikban.

3 In Kawawaŋgalen zet zapat dolakŋaŋ eweŋan baenen diindowien ke otnâit ma ke in gawepumti mambep. Kegok mti in yominangatnan keŋin gilik zemi mamaen kwabep. Yek beme neŋ gilik zemi kambu titi an sepemnok ingalen kobap. Kan keyet in mulup mimipiŋ ma in nânâpiŋ tapme neŋ kobap.

4 Âpme Saldis mkaengatnaŋ am kwep kwep yom mimipiŋ maip in kâlâp satnaŋ indama miakti neŋmak mebep. In esemteŋ mambiengapmti neŋmak ŋep mambep.

5 An ŋenaŋ nâmkiŋpepe Kawawaŋmagen windenŋaŋ bem tabe beme egaŋ kâlâp satnaŋ munduŋbe. Ma neŋ kwilin mama kanzizitgalen papia tazin ke ku asekbap. Ma neŋ Bien ma enselŋaneyet zikalinan, “Ekŋen nâlen zapat,” ke sosok zemkawaŋ bewap.

6 In wakŋin bemti nâlen Emetak Teŋaŋ nâgât zet zeme neŋ dapmelaŋgenne ekŋengat zeyap ke in nâit!’ ”

Dapmelaŋge Piladelpia mka temaŋ talip ekŋengat Zânaŋ meluwaŋ kumindaye

⁷ Âpme Kilaisiyan nâgât kapigok zeye, “Dapmelange Piladelpia mka teman talip ekngalen an damungat ma ilinaŋgat zet papiaen pigok kumti bemane melak. ‘Neŋ teŋ toŋaŋ ma kwitnaŋ kwitnaŋ zema penaŋak masokbein. Ma neŋ winden sakamaŋ amobotnaŋ Dewitgalen nembon. Ya am ŋenaŋ nâlen mulupmnaŋgat ŋep ku zemkuluyelen.

⁸ Neŋ ingalen muluwin ŋep nâmâtâlap. Ma neŋ nâyawen in winde isikŋaŋ bugan taindain yaŋgut in nâlen zetn gawepumti nâgât ku wasinewien. Neŋ mulup Kawawaŋgalen zet zapat dolakŋaŋ mkawaŋ bembeyelen omba penaŋ indawan ma am ŋenaŋ muluwin ke ku zemkuluye.

⁹ Nâip! Am dâsukitoŋ ekŋen Sadaŋgalen maŋge ekŋenaŋ ilinaŋgat Zuda am manzeiwaŋgut yek penaŋ. Neŋ ekŋen ke indatima inmagen sokŋan koti ingat pedondom indawep. Mti in kapigok nâmâtâbep, neŋ dapmelange ingat neŋ gogot mamiyap.

¹⁰ In nâlen zet ke gawepumti sisipeŋpeŋ mimindame in nâmisim tabiengapmti sisipeŋpeŋ ma nukŋaŋ teman msat kataŋ kwabeen kan keyet neŋ indikdamuŋ mma tetimaemae kanen windenaŋ beŋ bemti tabep.

¹¹ Âpme neŋ sakwep kosowapgat nâmkiŋpepe taindain ke weyaŋ ekdamuŋ mbep. Ma ŋenaŋ ingalen mama mimiŋinaŋgalen tosaŋaŋ kululuŋen tiwep ke ku mpewe.

¹² Am ŋenaŋ nâmkiŋpepe Kawawaŋmagen windenaŋ bem tabeen ke Kawawaŋ nnaŋgalen sesewat mkayelen tepumaŋ temaŋnok bein.

Ma egañ mka ke ku katipewe; neñ egat palen Kawawañ nnañgat kwitnañ kumpewap ma neñ kegogak Kawawañ nnañgalen mka temañ kululuñengatnan kwatobe ke kwitnañ Zelusalem alakñañ kuwap. Neñ kegogagak egat palen kwitn alakñañ kuwap.

¹³ In wakñin bemti nâlen Emetak Teñañ nâgât zet zeme neñ dapmelañgenne ekñengat zet zeyap ke in nâit.’ ”

Dapmelañge Laodosia mka temañ talip ekñengat Zânañ meluwañ kumindaye

¹⁴ Âpme Kilaisiyañ nâgât kapigok zeye, “Dapmelañge Laodosia mka temañ talip ekñengalen an damuñgat ma ilinañgat zet zapat meluwañ pigok kumti bemane melak. ‘Neñ zet, “Ke penañ” manzenup ke neñ ma Kawawañgalen zet penañ manzemkawañ beyap. Ma neñ amnañ maeknâmneip. Ma Kawawañañ msat kululuñ yañbemti msokbeye keyet toñañegak.

¹⁵ Neñ ingalen muluwinañgalen yañañ ñep nâyap. In nâmkijañpepeñinmak ku talip ma in nâmkijañpepemagen keñ zut talip. Keyet nâme pembenañ bein keyepm neñ ingat oloñen ku miyap.

¹⁶ Inmagen nâmkijañpepe kaliñañ ku taindaye keyepmti neñ zemindewap.

¹⁷ In ilinañgat pigok manzeip, “Nin milawatn omba penañ tatndain keyepm totatatn pembenañ. Nin kwileki ñengat ku matimatnup.” Kegok manzeip yañgut neñ ingat kapigok zesowap, in ilinañgat yañin ku maekmâtâlíp. In am bekopsat. In ola olat palen mamaip ma zikalín beñañ ma talak mamaip.

18 Keyepmti neŋ pigok zemâtâtindewi: In neŋmagen koti gol tewaŋ zime dolakŋaŋ pe-naŋ bembenaŋ ke kwitiit. Ma kâlâp teepmaŋ satnaŋ neŋmagen kwitimti munduŋme toti sekŋin sakambuginaŋ tazinen ke aŋgalaŋti tabe ma zikatgalen melesen ŋen neŋmagen kwitimti zikalinan kaputi zikalin dolakŋaŋ ekmâtâbep. Kwitnaŋ kwitnaŋ ekŋen keboŋ keyaŋ am keŋin mukulem mme nâlen bewep.

19 Neŋ in notn mamimindeyap keyepm keŋ gilik zemti yomin katipewep. Âk yek bewe beme indom musuwetindewap.

20 Nâip, neŋ sekekegen tati set tâŋtâŋ takuma am ŋenaŋ nâlen tâŋtâŋ ke nâmti kot set mâtâbe beme neŋ egalen mka keŋaŋ tati tu meu nsakwep nimbalup.

21 Am ŋenaŋ nâmkijpepe Kawawaŋmagen windenaŋbeŋ bemti tabeen neŋ ekŋen mundum totatat nenangat solonan indema totabep. Neŋ kasa temanen ke windennbeŋ bemti tabangapmti in kegogak windebeŋ bemti tapme Bipmnaŋ Amobotnaŋgalen mundum ke neŋ name mundum totatat nenangat solonan ke in indema totabep.

22 In wakŋin bemti nâlen Emetak Teŋaŋ nâgât zet zeme neŋ dapmelanŋenne ekŋengat zet zeyap ke in nâit!' ”

4

Zânaŋ Kawawaŋgalen mundum kululuŋen tazin ke ege

¹ Neŋ kwitnaŋ kwitnaŋ ke eknâm mtiŋgut tati ekma kululuŋen sekekek ŋandemti tapme ekban. Âpme zet ŋen lumun kwisaknok nâma kegogak ewe sokbemti pigok dinoye, “Geŋ pien kwapmane gatati mamti kwitnaŋ kwitnaŋ bam sokbewe ke zemzikat gama eksenik.”

² Kegok zeme keyegak Kawawaŋgalen Emetak Teŋaŋ keŋŋ melenŋ beŋŋ mme ekma kululuŋen Amobotnaŋgalen mundumaŋ keyet palen an ŋenaŋ totapme ekban.

³ An keyelen ŋenzimoseŋgalen sokŋaŋ nanaŋ kwilit zaspamak kalnelien nembonŋ. Âpme Amobotnaŋgalen mundum totatat keyet tazinen bitimnatagaŋ tokwat bembuluŋti tage sek sepemaŋ nanaŋ dolakŋaŋ kwitnaŋ emelal nembonŋ.

⁴ Ekma Amobotnaŋgalen mundum totatat keyet solonan mundum totatat 24 kapiyaŋ bembuluŋ tabien. Tapme ŋeŋaŋ bembe an 24yaŋ mundum keyet palen tokwa bembuluŋ totabien. An ekŋen ke kâlâwin satnaŋaŋ mundumti ŋokŋinanen elimiak goliyaŋ weyayaŋaŋ ke mundum tabien.

⁵ Amobotnaŋgalen mundum totatalen keyetnaŋ kululuŋ ambeyegaŋ tapmme taeknepema kululuŋ kwisak tembe kume nâmban. Ma egalen mundum totatat ŋenzimoseŋnaŋ ke ekma taŋam sokŋaŋ 7naŋ ziye. Taŋam ke Kawawaŋgalen Emetak Teŋ mulupmaŋ katnaŋ mam 7 keyaŋ ziye.

⁶ Âpme Amobotnaŋgalen mundum totatat zikatnaset mundum ke ekma saŋga soŋga tu lemunanŋ temaŋ ma galas nembonŋ beye.

Mme Amobotnaŋgalen mundum totatalen

ke ganzenaŋ ilindiŋ ke kwitnaŋ kwitnaŋ
 mamaŋinmak soŋgom nembonŋ zulak
 zulak zikalin sambe ŋenzimoselinaset ma
 baminaneset nembet nembet ekmâtâtâtgalen
 ku olalatgalengapmti zikalin kegok tatindaye.

⁷ Soŋgom ŋeŋaŋ tage ke laion nembonŋ. Mme
 keyet bamanen makau apmaŋ nembonŋ. Ma eget
 zut keyet bamidanen soŋgom ŋen ŋenzimoseŋnaŋ
 amgalen nembonŋ. Mme soŋgom delaŋ zenzeŋaŋ
 ke muŋtinaŋ mapâmain kebonŋ.

⁸ Soŋgom zulak zulak ekŋen kwep kwep ke
 pâwin sikis sikis zikalin sambe biselinaset ma
 mamsosoŋinaset taindain. Tambu msat zet
 kapigok kwesiŋ kwesiŋ zepenŋ matakwaliŋ:

“Geŋ An Tengat Tengalen toŋaŋ. Geŋ Amobotnaŋ
 Kawawaŋ windendibeŋ. Kawawaŋ geŋ
 eweŋaŋ tabanan, alak tapmanigaŋ ya bam
 tapmobanik.” *(Aizaya 6:3)*

⁹ Âpme soŋgom mamaŋinmak ekŋenaŋ egaŋ
 ikaŋaŋgalen mundumanen ke kwesiŋ kwesiŋ tap-
 moti tatagalen keyet kwizet buŋamaŋ mwati
 wisikŋ zemti sesewat tapmsaip.

¹⁰ Kegok mme an ŋeŋaŋ bembe 24 ekŋenaŋ
 egaŋ kwesiŋ kwesiŋ mamain keyet totatatnaŋ
 kandaŋaŋ ke pedondomti sesewat tapmsaip.
 Ekŋenaŋ bunduŋin elimieyakŋaŋmak ke saŋti
 egalen totatat kandaŋaŋ bemti kapigok zeip,

¹¹ “Geŋ ningalen Amobotnaŋ ma ningalen
 Kawawaŋ! Gâgât kwizet buŋamdi
 mwatgenup ma windendi temaŋgat wisikŋ
 nâmgenup. Geŋ kwitnaŋ kwitnaŋ sambe ke
 msokbemane mamaŋinmak sokbewien.”

5

Sipsip Nembraņą papia muņgunņaņą Kawawaņaņą same mge

¹ Âpme neņ ekma an ņenaņ Amobotnaņgalen mundum totatalen papia muņgunņaņą betnaņ penaset mtapme ekban. Papia keyet palen meluwaņ nembet nembet kumpepeņaņ tapme ekban. Mme papia setnaņ kwep palen keyet palen gwede 7 kapiyaņ piliņ amnaņ keņaņ ku eegalen bumilikpepeņaņ.

² Neņ ekma ensel windenaņbeņ yaņkwesisi ņen kwizet palen kapigok kuye, “An teņ penaņ kwiyaņ ņep gwedem papiaen milikpepeņaņ kapi mâtâpemti papia ņep mendesinak?”

³ Yaņgut an ņen kululuņengatnaņ ma msat kataną taliwen kapiyetnaņ ma msat kandaņaņ maip ekņen kemakgatnaņ an ņenaņ gwedem papiaen bumilikpepeņaņ ke mâtâpemti keņaņ eegalen ke an ņen ku tage

⁴ keyepm neņ si temaņ suwan.

⁵ Âpme an ņeņaņ bembe ņenaņ nâgât kapigok zeye, “Si susupiņ! Ekbak, Laion ek Zudayelen maņgeengatnaņ ma Dewitgalen alikņaņ ņenaņ kasa temanen ke an aumti kasaņaneyelen windeniņ mtoindeyeyepmti egaņ gwede 7 papiaen bumilikpepeņaņ ke ņep mâtâpewe.”

⁶ Âpme Amobotnaņgalen mundum totatalen kwitnaņ kwitnaņ mamaņinmak soņgom nemboņ zulak zulak ma an ņeņaņ bembe ekņengat tuņguwinanen neņ ekma Sipsip kume gakimti wageyelen gwilim zemberņaņmak dendaņ tapme ekban. Eget zegalipmaņ 7 ma zikatnaņ 7 keyaņ

Kawawaŋgalen Emetak msat katanj indeme toti mebe kokot mti muluwin katnan 7 mamip ke mbien.

⁷ Kegok sokbeme Sipsiwanj Amobotnaŋgalen mundum totatalen ke meti betnaŋ penaset papia muŋguŋguŋaŋ ke mge.

⁸ Kok ke mme kwitnaŋ kwitnaŋ mamaŋinmak songom nembonj zulak zulak ekŋen ma am ŋeŋaŋ bembe 24 Sipsipgat kandaŋan pedondom sawien. Ekŋen kwep kwewaŋ gita temaŋ nembonj ma bati goliyaŋ weyayaŋaŋ keŋanen tu sesikŋaŋ dolakŋaŋmak atamti egat kandaŋan pedondom sawien. Kwitnaŋ kwitnaŋ belinan atamti pedondowien ekŋen ke Kawawaŋgalen am ekŋengalen dundundu.

⁹ Kok mti silik alakŋaŋ kapigok kuwien,
 “Geŋ gwede papia muŋguŋguŋaŋ palen tazin ekŋen ke ŋep mâtâpepeyelen keyepmti gâgât nâmann mobotnaŋ bein. Geŋ am ekŋenaŋ gome gakiwanan keyepm am yaŋin igak igak ma am zelin ŋande igak igak ma am sek sepemin igak igak ma msalin igak igak tapmelip katanj Kawawaŋgat zapat gakimti sipdaŋ indakwitimti indabanan.

¹⁰ Geŋ nin mmane amdine ekŋengat tuŋguwinan mamti dundundu ma sesewat mulup mimiyeleŋ kwati msat sambe ekdamuŋ mbanup.”

¹¹ Âpme ewe ekma ensel sambe sopmaŋ penaŋaŋ Sipsiwanj Kawawaŋ ikŋaŋgalen munduman totage ma kwitnaŋ kwitnaŋ mamaŋinmak songom nembonj zulak zulak ke ma ŋeŋaŋ bembe

an ekņen ensel ekņen keyaņ indabembuluņti den-
daņ tapme ekma

¹² silik omba kapigok kume nâmban,
“Sipsip Nembaņaņ, Geņ damuņ mimiyelen
windendi igagen tagaen ma kwitnaņ
kwitnaņ polak polak wem gain ma nânândi
temaņ ma sebet susuk ku mamnik, ma
kwizet buņamdi temaņ penaņ ma kwidi
mwawagalen ma zemesesewatgengeyelen.
Ya amgapm gome gakiwanan keyepm nin
sesewatgenup. Geņ An Teņ.”

¹³ Âpme neņ eknâma Kawawaņaņ kwitnaņ
kwitnaņ sambe mamaņinmak msokbemberaņ
kululuņen ma msat palen ma msat keņa ma
nembu keņa ma msat katan ekņenaņ silik
kapigok kuwien,

“Geņ Kawawaņaapm gitangalen mundum
tototalen totadik ma geņmak Sipsip
Nembaņaņ igat sesewatidanup. Kwizet
buņamit mmot idenup ma windenjit igagen
keyaņ kwesiņ kwesiņ tapmobe.”

¹⁴ Kegok sokbeme kwitnaņ kwitnaņ ekņen ma-
maņinmak soņgom nembu zulak zulak keyaņ
zewien, “E penaņ!” Ekņenaņ kekok zeme an
ņeņaņ bembe ekņenaņ egegat kandaņidan pedon-
dom idamti eget sesewatidawien.

6

*Sipsip Nembaņaņaņ gwede 7 ekņen ke mâtât
mâge*

¹ Âpme neņ eknâma Sipsip Nembaņaņaņ gwede
7 keyet keņanen kwep mâtâpeme ke eknepema

kwitnaŋ kwitnaŋ mamaŋinmak soŋgom nembon
zulak zulak ekŋenmagengatnaŋ kwewaŋ zetnaŋ
kululuŋ kwisaknok kumti zeye, “Geŋ pien kot!”

² Kegok sokbeme neŋ ekti ewe weyaŋ ekma
âs satnanen an ŋenaŋ totati timbiŋaŋ betna-
nen atamti amobotnaŋgalen bunduŋ goliyaŋ
weyayaŋaŋ same munduŋge. Same âsiŋaŋ palen
totati kasa kuku an ŋenaŋ kasa kumti kasaŋene
indomdelan zemti metnak keyet katnan motati
mege.

³ Âpme Sipsip Nembraŋaŋaŋ gwede ŋen
mâtâpeme neŋ nâma kwitnaŋ kwitnaŋ
mamaŋaŋmak soŋgom nembon ŋenaŋ kapigok
zeye, “Kot!”

⁴ Kegok zeme âs ŋen ŋamaŋ penanaŋ kosok-
beye. An âs palen tage ke kasa msat katan
kukuyelen ke winde sasaŋaŋ keyepm anaŋ ilin
ilinak aumsomti gakim temebegalen. Ek wanam
teepmaŋ sasaŋaŋ.

⁵ Âpme naman keyegak Sipsip Nembraŋaŋaŋ
gwede tuk ke mâtâpeme neŋ nâma kwitnaŋ kwit-
naŋ mamaŋaŋmak soŋgom nembon tuk egan
kapigok zeye, “Kot!” Zeme neŋ taekma âs sop-
maŋaŋ kosokbeye. Mme an dukŋan gwaen tage
ek skel betnaŋaŋ mti tage keyaŋ mkawaŋ beinen
meuyet kamberŋ temaŋ sokbesâpm.

⁶ Kegok kwapme kwitnaŋ kwitnaŋ
mamaŋinmak soŋgom nembon zulak zulak
ekŋengat tuŋguwinan an zet ŋandenok sokbemti
pigok zeme nâmban, “Plawa wilaŋ weyayaŋaŋ
nukŋaŋaŋ kilo kwep e msasa kwepgat an
peme wewenaŋgalen tosaŋaŋ ma plawa baliyaŋ

weyayaᅇaᅇ nukᅇaᅇaᅇ kilo tuk e msasa kwepgat an peme weweyᅇaᅇgalen tosaᅇaᅇ. Kogok mti olip tep ma wain tek muluwen ke walelepiᅇ!”

⁷ Âpme naman keyegak Sipsip Nembraᅇaᅇaᅇ gwede 4 ke mâᅇâpeme neᅇ nâma kwitnaᅇ kwitnaᅇ mamaᅇinmak soᅇgom nembonᅇ 4 egaᅇ kapigok zeye, “Kot!”

⁸ Mme neᅇ taekma âs ᅇen sekᅇaᅇ alaᅇaᅇ piyaᅇ kosokbeye. An âs dukᅇaᅇ gwaen tage ek kwitnaᅇ “Gakiki.” Ma gakikiᅇaᅇ ekᅇengalen mundum toᅇaᅇ keyaᅇ egat baman âs kwepgat dukᅇaᅇ moti tabun. Kawawaᅇaᅇ an zut âs palen tabunen ke msat palen toti kwitnaᅇ kwitnaᅇ sokbesâpm kapiyelen idaye. Kwitnaᅇ kwitnaᅇ ke kapi: Msalen amnaᅇ ilinak kasa kasa mti aumti gakiwep ma meuyet kamberᅇ tati gakikiyelen ma zawat bekaᅇaᅇ mti gakikiyelen ma soᅇgom zupmaᅇ kukᅇaᅇbeᅇ temaᅇaᅇ am indawalepme gakikiyelen winde keyelen idaye. Kwitnaᅇ kwitnaᅇ keyaᅇ am maᅇge kwep indawalepme gakiwep. Âpme maᅇge tugaᅇ belak tabep.

⁹ Âpme naman keyegak Sipsip Nembraᅇaᅇaᅇ gwede 5 ke mâᅇâpeme ekma sisak kandaᅇaᅇ am Kawawaᅇgalen zezapat dolakᅇaᅇ zemti Kilaismagen nâmkipepen katikᅇaᅇ tapme indome gakiwien ekᅇenaᅇ tapme indikban.

¹⁰ Mme ekᅇenaᅇ kwizet omba kapigok kuwien, “Amobotnaᅇ, windendi igagen. Geᅇ teᅇ toᅇaᅇ ma penaᅇgalen toᅇaᅇ. Nin gâgâᅇ damuᅇ zigok ewe tapmann geᅇ koti am ekᅇen msalen kapi nin ndondoᅇaᅇgat zemindomti ma dopmaᅇ mutumindawanik?”

11 Kegok yaŋkwesime Kawawaŋaŋ kâlâp teep-
maŋ satnaŋ kwep kwep indamti pigok diindoye,
“Nâlen mulup an ma nâmkinpepeen noline ekŋen
msalen alik talip kegogak indome gakiwep sakam
in indome gakiwienok. In bugan kwesiŋnik
tapmeŋgut kasaŋineyaŋ ekŋen noline in zigok
indome gakiwien keyet katan indowep.”

12 Âpme naman keyegak Sipsip Nembaŋaŋaŋ
gwede 6 ke mâtâpeme eknâma mâkinaŋ temaŋ
mge ma kasup sopsop kume menzim tikandaŋaŋ
tewen zimti sopmaŋ makuin keboŋ beye ma
eyoŋgayaŋ ŋamaŋ sip sepem sokbeye.

13 Âpme wenzimaŋ kululuŋengatnaŋ msalen
saŋgaŋeŋ katnaŋ kaikŋaŋ tepmanengatnaŋ tâgâ
temaŋaŋ kumbume matelakzemtozin kegok to-
bien.

14 Ma kululuŋaŋ galaŋ zem mekoge ke pa-
pia palakŋaŋ yaŋ muŋguŋme matazinok beye.
Âpme kalaŋ ma msat nambu palen sambe ilindiŋ
ekŋenaŋ mundumin pemti mebe kokot mbien.

15 Kwitnaŋ kwitnaŋ kegok sokbeme msat katan
amobotnaŋ ma an ŋeŋaŋine ma kasa kuku an
ŋeŋaŋine ma am mânep milawalin temaŋ ma
am winde igagen ma am notnaŋ sambe sisiliŋ
am ma am lala ilinsakwep nanzaŋ aimboŋaŋ ma
kapalaŋ kandaŋinan enziliŋm tati

16 kalaŋ ma ŋandaŋ kapalaŋ egegat pigok
zewien, “It ndakwatamti enziliŋm ndeme an
Amobotnaŋgalen mundum tototalen totazin
egalen ŋenzimosetnanen ma Sipsip Nembayelen
ŋenzinziŋaŋ temaŋ ke nin ku eksenup.

17 Nenzinziñ teman keyet kanan ke sokbein ke an kwiyan ñep tasâpm?”

7

Islael am 144 tausen piliñinmak kumindeme tabep

¹ Keyetnañ ekma ensel zulak zulak ekñen keyet keñanen kwep kwewañ msatgalen ganzenañ zulak zulak keyet nembet nembet dendañ tapme indikban. Ke tati msatgalen tâgâ atam tabien-gapmti tâgâyañ msat palen ma nembu palen ma tep ku indakumbuye.

² Âpme neñ ekma ensel ñenañ kasup kwakwat-naset Kawawañgalen piliñ betnanen atamti koge. Koti ensel zulak zulak ekñen msat ma nembu waleletgalen winde indandañañ ekñengat kwizet

³ kumti zeye, “In msat ma nembu ma tep ekñen waleindendepiñ tapme nin Kawawañnnañgalen mulup an monzalamanen piliñ kumindeman-gulak.”

⁴ Âpme am ekñen keyet monzalaman palen Kawawañgalen piliñ bemindendenañ makukuñin 144 tausen kekok eknâmban. Ke Islael am manje 12 ekñenmagengatnañ.

⁵⁻⁸ Ekñen sambe manje kapiyelen ikuñangat kwep kwepgat makukuñin 12 tausen kegogañ tabien: Zudayelen manjeengatnañ ma Lubengalen manjeengatnañ ma Gatgalen manjeengatnañ ma Asayelen manjeengatnañ ma Naptaliyelen manjeengatnañ ma Manaseyelen manjeengatnañ ma Simiongalen manjeengatnañ ma Liwaiyelen manjeengatnañ

ma Isakayelen mangeengatnaŋ ma Sebulamgalen mangeengatnaŋ ma Zosepgalen mangeengatnaŋ ma Benzamingalen mangeengatnaŋ ekŋen keyaŋ Kawawaŋgalen piliŋ tiwien.

*Am manje sambe penaŋ Kawawaŋgat zimose-
nan tabien*

⁹ Kwitnaŋ kwitnaŋ ke eknâm mti ekma msat katanŋalen am msalin igak igak ma yaŋin igak igak ma sek sepemin igak igak ma zelin ŋande sepem igak igak am ŋenaŋ ku indamakukuyelen. Ekŋen ke Kawawaŋaŋ mundumaŋ totatatnaneŋ tage ma Sipsip egegat zimoselidan dendaŋ tapme indikban. Ekŋenaŋ kâlâwin teepmaŋ satnaŋ munduŋti belinan timbikim sinaŋ atamti tapme indikban.

¹⁰ Ekŋenaŋ kwizet omba kapigok kumti zewien, “Kawawaŋmak Sipsip Nembraŋaŋ egelaŋ aŋgalaŋdemti kasanne ekŋen indom moti Amobotnaŋgalen mundum totatalen Kawawaŋaŋ totazin ma Sipsip Nembraŋaŋaŋ ekmak tazin keyepm sesewatidane.”

¹¹ Âpme ensel ekŋenaŋ ma ŋenaŋ bembe ma kwitnaŋ kwitnaŋ soŋgom nemoŋ mamaŋinmak zulak zulak ekŋenaŋ Amobotnaŋgalen mundum totatat zimoseŋnan pedondomti Kawawaŋ sese-watsamti

¹² zewien,

“Ke penaŋ! Zemesewatpepeyelen ma kwidi mwawagalen ma nânândi temaŋmak manik ma wisikn zemaŋgayelen ma kwizet buŋamdi temaŋ penaŋ tagain ma windendi igagen tazin ma sebet susuk

ku mammnik ke Kawawaŋnŋalen ya wemeti wembe. Penan!”

¹³ Âpme ŋeŋaŋ bembe an ŋeŋaŋ kapigok nayaŋkweŋŋe, “Ekŋen kâlâp satnaŋ teepmaŋaŋ mundum talip ekŋen ke kwi ma desetgataŋ kobien?”

¹⁴ Kegok nayaŋkweŋŋe neŋ zet dopmaŋ kapigok gilik zemsawan, “Amobotnaŋ, e neŋ ku nâŋap, geŋ nâmtadik.”

Zema egaŋ pigok dinoye, “Am ekŋen ke sisipeŋpeŋ temaŋ mimindandaŋaŋaŋ koloyaŋ talip. Ekŋen kâlâwin teepmaŋ Sipsip Nembraŋgat sipmaŋaŋ zuluŋme sat kume talip.

¹⁵ Keyepmti ekŋenaŋ Kawawaŋgaleŋ mundum totatat Kawawaŋ iŋŋaŋgat zikatnaŋ mamti seseŋat mulup tambumbu ma msasa kataŋ seseŋat mka temanen ke msawep. Ma Kawawaŋaŋ iŋŋaŋgaleŋ mundum totatalen ke totati indikdamuŋ mbe.

¹⁶⁻¹⁷ Ma Sipsip Nembraŋaŋ mundum totatatnaŋen ekŋengataŋ sutnaŋ totati ekŋen indikdamuŋ mamin. Egaŋ sipsip damuŋnok tati maindatim tu zikatnaŋ makwapaŋmâzinen indatimeŋme tu ke nimti mama matipgapmti ekŋenaŋ tu meuyet ŋen ewe ku gakiwep ma kasuwaŋ ŋen ewe ku indambuwe ma tâgâ kipmaŋaŋ ku indakumbewe. Kegok mme Kawawaŋaŋ zikalinanen siawin kaput indemâbe.”

8

Sipsip Nembraŋaŋ gwede delaŋ zenzeŋaŋ 7 papi-aen milikpepeŋaŋ keyet delaŋ zenzeŋaŋ mâtâpeye

¹ Âpme Sipsip Nembanan gwede 7 delan zenzenan ke mââtâpme eknâma kululunen kwisak nen kukupin tapmetnepeme kan isiknan bugan mee kekok beye.

² Kegok sokbeme nen taekma ensel 7 kapiyan Kawawanġat zimosetnan mot tapme lumun 7 ilinok tonan tonan indaye.

³ Kegok sokbeme ensel nenan koti sisakmagen ke tati bati goliyan weyayanen tep tunan sesiknanmak mambuip ke mtage. Ma eġan tep tunan sesiknan dolaknanen kasak sesik pembenan mambuip ke timti sisak goliyan weyayanen Amobotnanġalen mundum totatmagen ke busât amġalen dundundumak tep tunan sesik dolaknanmak temakwep lumanġi be-mbuye.

⁴ Mme kasak tep tunan pembenan kemak Kawawanġat am neneyelen dundunduyan enselijet betnanengatnan Kawawanġagen moweġe.

⁵ Ensel keyan kekok mti sisaknengatnan tezin timti pelepmanen beme gak zeme mti msalen mulapme topme kululun kwisak ma ambeyak ma mâkinan temanġe.

Ensel eknenan lumun kumbuwien

⁶ Âpme ensel 7 eknenan lumunin kumbusâpmti weyayan mulup mbien.

⁷ Mti ensel nenan eġan lumun kumbume map ais temanmak tezin sipmak lumamanen keyan msalen mulapme toweti msat panan temaset tage mme msat panan isiknaset ziye. Tep omba sambe

tabien mme isikɲaɲ zimti msikokok ma kwan zime delaɲ peye.

⁸ Âpme naman ensel ɲen egaɲ lumunaɲ kumbume kwitnaɲ ɲen kalaɲ temaɲ keboɲaɲ tep temaɲ tazime beke melesin nambu keɲan peme toweti nambu paɲaɲ isikɲaset sɨpbemâge.

⁹ Kegok sokbeme soɲgom mamaɲinmak nambu keɲangatnaɲ keyaɲ gakimâpme delaɲ zeye ma waɲga mee kegogak kumsagep mge. Mme nambu paɲaɲ temaset kwitnaɲ keboɲ keyaɲ ku sokbeye.

¹⁰ Âpme naman ensel ɲen egaɲ lumun kumbume wenzim temaɲaɲ kululuɲengatnaɲ toti busatnaɲaɲ taɲam keboɲ sokbeye. Sokbeme kululuɲen gwaen pemti msat paɲaɲ isikɲaɲgalen tu ma tu zikatnaɲ wenzim temaɲ keyaɲ atame msat paɲaɲ temaɲ kwitnaɲ keboɲ keyaɲ ku sokbeye.

¹¹ Kegok mme tu paɲaɲ zut tapme paɲaɲ kwep akɲaɲ beye. Bemâpme am sambeyaɲ tu ke nimti gakim walelet mbien enenogât tu ke akɲaɲ. Ma wenzim ke kwitnaɲ “Akɲaɲ”.

¹² Âpme naman ensel ɲen egaɲ lumunaɲ kumbume kasup ma eyoɲga ma wenzim paɲaɲ temaset tapme paɲaɲ isikɲaset ke mamana-maɲ sepem ɲen sokbeme busatnaɲin paɲaɲ temaset tapme paɲaɲ isikɲaset tambusosogaɲ sokbeme msasa ma tambumbu paɲaɲ temaset tapme paɲaɲ isikɲaset kegogak tambusosok sokbemâge.

¹³ Âpme naman tati ekma mepme muntin ɲen ekban. Ek kululuɲ bete bete gwaen penaɲ mamti kwizet ɲakɲak kapigok kuye, “Wakae, in sindem

omba penaŋ tiwep. Ensel tuk ekŋengalen lumuŋin tazin ke kumbume am msat palen talip in sindem omba penaŋ tisâbip.”

9

Ensel ekŋenmagengatnaŋ 5 egaŋ lumunaŋ kumbuye

¹ Âpme naman ensel ŋen egaŋ lumunaŋ kumbume wenzim ŋen kululuŋengatnaŋ telak zemti msalen topme ekban. Ek msat aimboŋaŋ teepmaŋ keyelen sekekek ke mâtâtâgalen ki sasaŋaŋ.

² Âpme egaŋ msat aimboŋaŋ teepmaŋgalen sekekek mâtâpme kasak temaŋ kwalage. Kasak ke tep temaŋ penaŋ kwalam peme makwazin keboŋ kasup ma kululuŋ mme tambusosok etaŋ sokbeye.

³ Âpme gwidegaŋ kasak keyelen keŋanengatnan msalen tomâpbien. Toti windenŋin salisiyelen nemoŋak tiwien.

⁴ Timti ekŋen ke kwanŋ ma tep sinaŋ ma didik ku niniyelen zemindeye. Ekŋen ke am Kawawaŋgalen piliŋ monzalamanan ku tazin ekŋen ke etaŋ indime zawat mbep.

⁵ Yaŋgut penaŋ indime gakikiyet yek belak eyoŋga 5 keyet kataŋ indime sek sindem palen mamayet zenzenaŋ. Sindem ke salisiyaŋ indime sindem manâip sepem kekok.

⁶ Eyoŋga 5 keyet keŋan am ekŋen keyaŋ sekŋin walesât sek sindem mulup mbep yaŋgut penaŋ ŋep ku gakiwep.

⁷ Gwidek ekŋen ke sek sepemin âs; kasa ekŋenaŋ kasaen mesâti âs maondak beip sepem

keboŋ. Nokŋinanen amobotnaŋgalen elemiak bunduŋ ŋen goliyaŋ mimiŋaŋ keyet sepem tage. Zimoselin amgalen zimoset keyet kataŋ.

⁸ Zuwin imbi satnaŋgalen ŋokzuwin teepmaŋ keboŋ ma zelin kukŋaŋ temaŋ laiongalen keboŋ.

⁹ Ma melakanduŋin mamponŋaŋinan kapayaŋ weyayaŋaŋ nembonaŋ tage. Ma ekŋengat pâwinaŋgalen kwisakŋaŋ age enzange sambe ekŋengalen pâwin kwisak keboŋ kuye. Ma kalis sambe âs mandamti kasaen mamelipnok kuye.

¹⁰ Ma dakŋin indindiŋaŋgalen sindemaŋ salisiyelen keboŋ. Am dakŋinaŋ maindip keyaŋ am eyoŋga 5 keyet keŋan sek sindem titiyelen keyet winde indandaŋaŋ.

¹¹ Ekŋen amobotnaŋ kapiyaŋ maindikdamuŋ mamin ma ek ke ensel msat aimbonaŋ teepmaŋ maekdamuŋ min ek kwitnaŋ Ibulu zeleset Abadon ma Glik zeleset Apolion. (Kwit eget keyet yaŋit Waleletgalen Toŋaŋ.)

¹² Walelet ekŋen kapi delaŋ zeme pi naman walelet zut ŋenaŋ kosâpmilup.

Ensel ekŋenmagengatnaŋ 6 egaŋ lumunaŋ kumbuye

¹³ Âpme naman ensel 7 egaŋ lumunaŋ kumbume nâma sisak goliyaŋ weyayaŋaŋ busilinaŋ zulak zulak ke Kawawaŋgat zikatnan tage. Keeset zet bim ŋande kapigok koge.

¹⁴ Zet bim ŋande keyaŋ ensel lumunaŋ mtagemagen kapigok mepme nâŋge, “Yupeletis Tu temaŋ ganzenan ensel zulak zulak tegaŋ zam indendaŋaŋ ke kwaletinde!” Kegok zempeme meti ensel ekŋen ke kwaletindeye.

15 Kegok mimindeme ensel zulak zulak ekñen ke Kawawañañ muluwin mimiyelel weyañindeye ke nup kan ma eyonga ma kasup ma aua kan keyet sokbeme msat katan am pañañ temaset tapme pañañ isikñaset indawalebien.

16 Âpme ensel zulak zulak ekñengalen kasa kuku ekñen âsien totabien. Ekñen indamakume 200 milien talip zemti zeme nâmban.

17 Kegok sokbeme neñ kie kienok ekma anañ âs palen totabien kolowin kapayañ mimiñañ sepemañ ñamañ tep kwitnañ ma kâñkâmañ ma alañañ nanzañ sulpa ekñen keboñ munduñbien. Ma âs ekñengalen ñokaselin laiongalen keboñ ma kañgaleminaset tañam ma kasak ma nanzañ sulpayañ kwawabien.

18 Kwawati keyañ am msalen pañañ temaset tapme pañañ isikñaset indondoyelen zenzenañ ke indome gakimâbien.

19 Âsi ekñengat wundenjin ke dembusekñinan ma dakñinanen tage. Dembusekñinañ winde tage keyañ am indome gakikiyelen. Ma dakñin ke nombe ekñengalen nembon ñokasetnañmak keyañ am sindem indawien.

20 Âpme am butnañ zawat ma walelelañ ku indatime gakiwien ekñenañ nopiom ilin belinañ weyayañañ ma we bekanañ ke ku katikpewien. Ekñenañ nopiom gol ma silwayañ mimiñañ ma aenañ ma nanzañañ ma tewañ mimiñañ kwitnañ kwitnañ ek nâm mimiñañpiñ ma set mebe kokot-nañpiñ ke ewe mandundumsaip.

21 Kegok mti am indome gakiki ma añkambuk mulup ma aindindi mulup mimi ma animbi set

kileŋ mama ma kambutiti mama mimi keboŋ ke ku katikpenti yomin ku zemkawaŋ bewien.

10

Ensel ŋenaŋ zemkatik bembe zet zeye

¹ Âpme ensel windenŋanben ŋen kululuŋengatnan kwatopme neŋ ekban. Ma ensel ke zanzayaŋ sumumuŋaŋ ma ŋokŋanen bitimnatagaŋ kilin zemtatatnaŋ ma zimosetnaŋ kasup sepem keboŋ ma setnaŋ tapum tewaŋ zime ŋam makumtazin keboŋ ekban.

² Betnaŋaŋ papia isikŋaŋ ŋen muŋgugaŋaŋ kwaleletnaŋ mtaŋpme ekban. Âpme setnaŋ penaŋ nembu palen imti setnaŋ alomaŋ msat palen imti tage.

³ Tati zet laionaŋ kwilin makuip keyet kataŋ kume kululuŋ patataŋ sakwalam kumepme 7 beyeen an bim ŋande keŋaŋ kuye.

⁴ Kwizet kekok kume neŋ kululuŋ eksât mnepema zet kululuŋengatnaŋ neŋmagen kapigok sokbeye, “Kululuŋ patataŋ 7 kumti zet zeyo ke papiaen kukupin belak keŋdanen nâpemane wek!”

⁵ Âpme ensel setnaŋaŋ msalen ma nembuyen imti tapme ekban egat betnaŋ penaŋaŋ kululuŋen peme mopme

⁶ Kawawaŋ mama katikŋan mamti mamain ma egaŋ kwitnaŋ kwitnaŋ zeme weŋge: Kululuŋ ma msat ma nembu zeme sokbeye ma ekŋengat keŋanen kwitnaŋ kwitnaŋ zeme sokbewien. Enseliyaŋ egat kwitnanen zemkatik bemti kapigok zeye, “Kawawaŋaŋ golaŋ zenze an itnaŋaŋ ekŋen

zezapat mimindaye ke ewe kwesiŋ ku tasâpm; sakwep sokbesâpm.

⁷ Ensel 7 egaŋ lumunaŋ kumbume kan keyet Kawawaŋ egalen nâmbiliwewetnaŋ enzililiŋan takwapme mulup anene golan zenze an tipman baen diindoye keyet penanaŋ sokbemdelan zesâpm.”

Ensel ŋenaŋ Zân papia munguŋaŋ same niŋge

⁸ Âpme kululuŋengatnaŋ zet nâwan keyaŋegak sokbemti pigok dinoye, “Geŋ meti papia kwaleletnaŋ ensel setnaŋ nembet msalen ma setnaŋ nembet nembu palen imtati papia mti tazin ke mi.”

⁹ Zeme neŋ enselmagen papia ke nanayet yaŋkwesima egaŋ kapigok dinoye, “Papia kapi mti ni. Nimane dembusekdanen bizik tuŋaŋ tikŋaŋ keboŋ besem yaŋgut kambakdanen baen towepme akŋaŋ besem.”

¹⁰ Kegok zemti papia ke name nima dembuseknan bizik tuŋaŋ tikŋaŋ kekok beme tikŋaŋ nâmban. Yaŋ wilikpema tipmamnan towepme akŋaŋgat mban.

¹¹ Nima Kawawaŋaŋ kapigok dinoye, “Geŋ am sek sepemin igak igak ma am msalin igak igak ma zelin ŋande sepem igak igak ma amobotnaŋine ekŋenaŋ Kawawaŋgalen zet ewe zem-sokbemindamane nâmbep.”

11

Kawawaŋaŋ golan zenze an zut ideme kobun

¹ Âpme Kawawaŋaŋ tek bemak eek ke mtot namti zeye, “Geŋ wati met Kawawaŋalen sesewat mka temaŋ ma sisak ke bemak ekbak. Ma sesewat mka temaŋ keyet keŋanen am kwi ekŋenaŋ sesewat tapmip ekŋen ke indamaŋsenik.

²⁻³ Ma sesewat mka temaŋ keyelen tambaŋgum ke bemamapŋ; belak pemane tasem. Ke am Zuda maŋgeen ku sokbembenaŋ ekŋengat ketalasim indandaŋaŋ. Ekŋen keyaŋ Zelusalem mka temaŋ kambuk manzenup ke eyoŋga 42 kekok ma tambu msasaŋaŋ makuwenegen 1, 260 benak keyet kataŋ ekŋenaŋ mka temaŋ ke kumwaleti mme belakŋaŋ bewe. Kekok sokbeme neŋ kan keyet zet zapatn zenze an zut idema toti amnaŋ kemberŋ ŋen tati miak miak mamtalip keyet kataŋ miak tati zet zapatn zemkawaŋ bewalup.”

⁴ Eget ke olip tep zut ma lam zut nembonŋ ke Amobotnaŋgalen mulup anenet msalen mulup mimiyyet ombemideyeyaŋ zikatnan talup.

⁵ An ŋenaŋ egegat kasa mimidasâgât mbe beme egegat dembusekŋidangatnan tewaŋ toti ziwe keyepmti an ŋenaŋ eget idosât mbe beme an ke tewaŋ zime gakiwe.

⁶ Ma kekokgak eget map ku zemalut tototgalen winde idadaŋaŋ kan egelaŋ Kawawaŋalen zet zapat dolakŋaŋ mkawaŋ bembe kanen ke. Ma kekokgak eget tu zikatnaŋ sambeyet zemalut siwaŋ pesakpepeyelen winde taidain. Ma egelaŋ kekokgak nukŋaŋ penaŋ msat same sek zigok mmalu kwakwagalen winde taidain.

⁷ Âpme zet zapat dolakŋaŋ zenze kanaŋ delanŋ

zeme msat aimbonaŋ teepmaŋ penaŋ keyet keŋangatnaŋ soŋgom kukŋaŋbeŋ nembonaŋ kwati eget kasa mimidamti idime gakiwalup.

⁸ Ma segidaŋ mka temaŋgalen selen ke wembe ke Amobotnaŋit tewen amnaŋ kumasasokpewien keyet katnaŋ. Mka temaŋ keyet bemzenze kwit kapigok kukuŋaŋ: Sodom ma Izip.

⁹ Am sek sepem igak igak tabien ma am yaŋin igak igak ma zelin ŋande sepem igak igak ma am msalin igak igak mambien katanŋ am ekŋen keyaŋ meti segit ke ekti tapme kopme msasa tukmak butnaŋ ku nâmindame eget sumen indabewien.

¹⁰ Kegok mti an zut egelaŋ am alik sambe penaŋ msalen sindem temaŋ indawun keyepmti egelaŋ gakimalu msat sambe am sambe ekŋenaŋ keŋin dolakŋaŋ beme tewalaŋ dopmaŋ sam dopmaŋ sam tapm mme indikban.

¹¹ Yaŋgut kasup tukmak butnaŋ ke delaŋ zeme Kawawaŋaŋ zeweledenŋaŋ kumbume keŋidan toweti mme wapmalu am sambeyaŋ idikti kiŋgagat temaŋ penaŋaŋ indaige.

¹² Keyaŋ sokbeme kululuŋengatnaŋ kwizet kapigok egetmagen toge, “It pien kwalit!” Kegok kume am kasaŋitne ekŋenaŋ taekme zanza pale-set kululuŋen mowebun.

¹³ Kan egelaŋ kululuŋen mowepmalu keyegak mâkinaŋ temaŋ penaŋ mme mka temaŋ keŋanen paŋaŋ 9 tapme paŋaŋ kwep kumsage mge. Keyet keŋanen am gakime makume 7000 beye. Kegok sokbeme am notnaŋ alik tabien ekŋenaŋ kiŋgati Kawawaŋ kululuŋ toŋaŋgat sesewatsawien.

14 Âpme nukñan tujan zut delan zeme ekmane nukñan kwep sakwep penan kosâpm.

Ensel ekñenmagengatnan 7 egan lumun kume kwitnan kwitnan sokbeye

15 Âpme ensel 7 egan lumunan kume kululun kwizet teman sokbeye. Sokbemti kapigok zeye, “Msat ekdamun mimiyelen winde ke Amobotnan Kawawan ma An egan ombempeme am yominan mndatiye winde keyan egetmagen kwawozin ma egelan msat kwesin kwesin ekdamun mbalup.”

16 Ma ñeñan bembe an 24 ekñenan Kawawan gat zimosetnan mundumin elimiakñanmak keyet palen totabien. Ekñenan mundumin ke pemti totpedondomti Kawawan gat zemsesewati pigok zewien:

17 “Amobotnan Kawawan geñ windendimak mambanannan mamanik. Geñ windendi teman ke mtati damun mimindi yanbewanan keyepmti nin geñ olim sesewat mganup.

18 Âpme am gâgât ku nâmkînpeip ekñenan gâgât ñenzinziñ teman mbien. Kegok mme gâlen ñenzinziñ kanan sokbem tazin ma am gakikiñan ekñenmagen zet zemdelan zenze mulup mimiyelen kandi sokñanik sokbein. Mti mulup amdine ma golan zenze anne ma amdine nâmkînpepeñinmak ma am mobotnan ma tototnan ekñenan gâgât mobotnan nâmti mamaip. Ekñen tosanñan indandayelen kandi bududuk bein. Ma msat mawalelip ekñengalen kan dopman indawaleletgalen sokñan sokbem tazin.”

19 Kegok zemdelaŋ zeme an ŋenaŋ Kawawaŋgalen sesewat mka temaŋ kululuŋen keyet sekekekeŋaŋ kwaseleme neŋ ekma boŋgis temaŋ zii zet bempeme matatan sakamaŋ Kawawaŋaŋ Mosesimak ma Islael ammak tâtâ mimiyet zii zet same bempeye ke nembonaŋ tage.* Ma keyegak ambeyegaŋ peyak peyak mge ma kululuŋ kwisakŋaŋ mandamti omba kuye ma mâkinaŋ mge ma map katnaŋ temaŋaŋ toge.

12

Kululuŋen imbi ŋenmak Sadaŋmak tapmalut idikban

¹ Âpme kululuŋen muluwaŋ ŋen kapigok sokbeye. Imbi ŋen tage ek kasuwaŋ saŋgum melakandunok zamunduŋti tage ma setnaŋ kandenan eyoŋgayaŋ tage. Ma ŋokŋanen amobotnaŋgalen bunduŋ elimiakŋaŋmak wenzim 12 kapiyaŋ zam-peme tage.

² Ma ek nemba kambakmak ya nemba ambesâgât sek sindem temaŋ nâmti si sumti ŋakŋak tapmmaŋge.

³ Ek kegok tapmme kululuŋen muluwaŋ manamaŋ ŋen pigok sokbeye. Gazu gazu temaŋ ŋen tage ma sek sepemaŋ ŋamaŋ ŋokasetnaŋ 7 ma zegalipmaŋ 10. Ma ŋokasetnaŋ kwep kwep kataŋ amobotnaŋgalen bunduŋ elimiakŋaŋmak tapmege.

* **11:19:** Ma nanzaŋ palakŋaŋ zut zii zet dukŋan kumpepeŋaŋ keyaŋ keŋan tage. Ma boŋgis keboŋ ke Islael amnaŋ pumamti piliŋ Kawawaŋ ekŋenmak tazin manâmtemien.

4 Ma gazu gazu keyet dakŋaŋaŋ kulu-luŋengatnaŋ wenzim butnaŋ kwep kaputim msalen topme butnaŋ zut tage. Kegok mti ekme imbi keyaŋ nemba ambesâgât mme kapigok nâmbiliweti sokŋanik metage, “Imbi kapi nemba ambepme neŋ keyegak mti wiliksap.” Kegok nâye.

5 Âpme imbi kemagen nemba okak an sokb-eye. Ya nemba keyaŋ am sambe msat katan aen tonje mmamti indadamuŋ winderŋaŋben mimiyet zempepeŋaŋ. Ya nemba okak keyaŋ sokbeme Kawawaŋaŋ keyegak mti mot kulu-luŋen mundum elimiakŋaŋmak mundum keyet dukŋan mot peme tage.

6 Âpme mamaŋ egaŋ kunzuŋti msat tuŋgupman ampinaŋ mege. Ke kasup mulup mimi 1,260 ke mame ekdamuŋ mpepeyet nâmti Kawawaŋaŋ mundum ke aikpeye.

7 Âpme kululuŋen kasa temaŋ sokbeye. Ensel ŋeŋaŋ bembe an kwitnaŋ Maikel ek ma maŋgeŋane ekŋenaŋ gazu gazu kumti mâpmâgat ondekbien ma nembet gazu gazu ma maŋgeŋane ekŋenaŋ ondekbien.

8 Mti ekŋenaŋ an temaŋ omti gazu gazu egalen maŋgeyaŋ ku katikŋaŋ bewien keyepmti kululuŋ mkaen ku mamayet indamâbien.

9 Âpme Kawawaŋgalen ensel ekŋenaŋ gazu gazu temaŋ kululuŋengatnaŋ âtâpeme toge ma ek ke nombe kwemunanaŋ takwage. Ke ma kwitnaŋ ŋen an dâsukitoŋ ma kwitnaŋ ŋen am sambe keŋin mamimyungume yom mamip. Ek âtâpeme toge kan keyegak maŋgeŋane ilinsak-

wep âtâindeme tobien.

¹⁰ Âpme kululuņen kwizet omba kapigok sokbeme nâmban, “Alak Kawawaņan am maņgeņane aņgalaņ gogot mimindein. Kawawaņ ek Amobotnaņ ma windaņan temaņ ma kwitnaņ kwitnaņ sambe ekdamuņ mamin. Ma Kawawaņan Kilais ombempeye mulupmaņ sosok sokbein ke ilak Kawawaņan notnne ekņengat kasaņin Kawawaņgat zikatnan tambu msa manzemindoin ek âtâpeme toge.

¹¹ Zisas ek Kawawaņgalen Sipsip Nemaņan keyepmti egaņ gakimti sipmaņ mulapme am nâmkinpepeņinmak Kawawaņgalen zet zapat dolakņan zemkawaņ bewiengapmti windaņan bemti kasa kume topme tabien. Mti mamaņin gakikiyet nâmtalati ketalasiwien.

¹² Keyepmti kululuņ keņan ņen ņen maip in oloņen mbep! Wakae! Msat ma nembu in sindem omba penaņ tiwep. Pi Sadaņ ek ilak inmagen kwatozin yaņgut kanaņ ilak sakwep delaņ zewe ke nâmti keyepm ņenzinziņ palen tapmain.”

¹³ Âpme gazu gazu ek msalen âtâpeme toti gilik zemti ku mebegalen imbiyaņ namba an ambege ke mâpme kunzuņge.

¹⁴ Kegok sokbeme imbi ek age mutin temaņ keyet pâpmaņ zut ke same mti msat tuņgupman gazu gazu ek peme tapme Kawawaņan msat ke egat zapat nâmpepeņan ke enzilim mamayelen pâmege. Ke mepmame Kawawaņan nup kan tuk ma butnaņ kegogot tu meu ekdamuņ mbe ma gazu gazuyaņ imbi ku walepewe.

¹⁵ Kegok mti imbi ek pâmti mepme gazu gazu

ek tu wasekme imbi keyet bamanen tu teepman
teman mâge. Imbi ke waletpepeyelen kekok mge.

¹⁶ Âpme msalan imbi ke mukulem mpesâti
nandemti tapme gazu gazuyan tu wasekme toti
mege keyan egat kejan mepme delan zeye.

¹⁷ Msalan kekok mme gazu gazu ek imbi
keyet nenzinziñ teman mti gilik zemti egalen
mangejane indosâgât mege. Kawawangalen zet
gawepumti Zisasiyelen zetnan zeyeen mamkatik
bentalip ekñen ke indomwalet msâgât

13

¹ meti nambu ganzenan gambibik palen met
tapmanje.

Songom kukñanben zulan sokbewun

Âpme neñ taekma nambu keñangatnan songom
teman kukñanben nenan kwage. Ek zegalip-
man 10 ma nokasetnan 7. Mme zegalipman
kwep kwep keyet dukñan amobotnangalen bun-
duñ elemiakñanmak tabien. Âpme nokasetnanen
kwep kwepgat Kawawan mtopepeyelen kwit nen
ekñengat palen kumpepenañ.

² Songom teman kukñanben ekban ke sek sepe-
man tamñaun temanngalen kebon ma setnan bet-
nan palakñan songom teman penañ nen egalen
kebon ma zetnan ke laion teman kukñanben
egalen kebon. Âpme gazu gazuyan windenañ
ma ikñanngalen amobotnan munduman ke ma
msalen damun mimiñan songom ketalasim saye.

³ Songom keyet nokasetnan kwep nengat
liñgilan tapme gakiwewenañ sepem ekban.
Yangut egat liñgitnan bekanan keyan nelume

dolakñañ beye. Kegok sokbeme msat sambe am ekñañ songom ke ektemtem mpemti ek mâti mambien.

⁴ Âpme gazu gazu ek an ñeñañ ya egañ songom winde saye keyepmti amnañ gazu gazu zemsese-wat msawien. Ma songom ek kegogak amnañ zemsese-watpemti kapigok zewien, “Ninmagengatnañ ñeñañ songom keboñ kemak ñep ku bemekmekgalen. Ma ninmagengatnañ ñeñañ ek-mak ñep ku auuk.”

⁵ Âpme Kawawañañ sek mmobot zet ma zet Kawawañgat kwitnañ mtotot mimiyelen ke ku zenzeyet zembekekpepeñañ. Mti mulupman eyoña 42 keyet keñañ etañ mti mamayet zem-pepeñañ.

⁶ Kegok sokbeme keyepmti Kawawañ ikeñañ ma kwizet buñañ ma kululuñen egalen mundum ma am kululuñen mamaip ekñen zemtalatin-demti mañge.

⁷ Mti Kawawañgalen am nâmkinepepemak ekñen kasa mimindamti indomwalet mimindendeyet nâmpepeñañ. Mti am yañin igak igak ma msalin igak igak ma zelin ñande sepem igak igak ma sek sepemin igak igak ekñengalen ñeñañ bembe an kwage.

⁸ Âpme msat katan am ekñañ songom zemsese-watpewep. Mme itnañañ penañ Kawawañañ kululuñ ma msat weyayañpiñ mti egañ amñene sambe kwilin mama kanzizitgalen papia keyet keñañ kuye. Am ekñen kwilin mama kanzizitgalen papiaen ke keñañ tazin ekñen keyañ songom ku sesewatsawep.

⁹ In wakñin bemti nâlen zet ingat kapigok zema nâit:

¹⁰ Kawawañan am nâmkijpepemak ñen mka katikñan zapat nâmpeye beme mka katikñan mebe. Ma ñen kasa kuku ekñenanñ wana-manñ añme gakikiyet Kawawañanñ nâmpeye egañ kegoset gakiwe. Kan keyet Kawawañgalen amnanñ nâmkijpepenñ mkatikñanñ bemtati kupeme towembe.

¹¹ Âpme msat keñangatnan songom kukñanñben ñen kwapme ekban. Ma ek zegalipmanñ zut sipsipgalen nembonñ; zetnanñ ñandañanñ gazu gazuyelen zetnok zeye.

¹² Âpme songom keyanñ songom ñenanñ kwage egat zimosetnanñ tati egalen windeen mulup mgeyanñ ewe mamin. Mti msalen am mimindeme ewenñanñ songom gakikiñanñnok mti wage ek ke pedondom samti sesewatsawien.

¹³ Mti songom msat keñangatnanñ kwage egañ menok temanñ mme am msalengatnanñ taekme egañ zeme kululunengatnanñ tewañ zipenñ toge.

¹⁴ Menok kwitnanñ kwitnanñ kekok mimiyet Kawawañanñ nâmpepenñanñ keyepmti egañ songom ñenanñ keyet zikatnanñ kekok mti msalen am keñinñ mme yunguye. Mti zeme songom maiwanñ ome gakikiñanñnok mwati mamayelen tage keyet sepem wenñanñ weyanñbien.

¹⁵ Songom keyet wenñanñ ke mti onzempeme tapme songom bamgatnanñ ekñen miap maip mamin ek ke menok mimiyet nâmpepenñanñ. Âpme egalen zewelegenñanñ kumbume songom kukñanñgalen wenñanñ keñan megeyepm wati

zetnaŋ zeye. Zemti amnaŋ soŋgom weŋaŋ ke ku sesewatsaip ekŋen ke egaŋ zeme indome gakiwien.

¹⁶ Kegok sokbeme egaŋ am mobotnaŋ ma to-totnaŋ am milawatmak ma am bekopsat am lala talip ma am lala ku matalip ekŋen nembonŋ am keyet ekŋengat mepmit zeme ilindiŋ penaŋ belin penaŋset ma monzalamnan meluwaŋ kuindeye.

¹⁷ Âpme am soŋgomgaleŋ kwitmak mamaip ekŋenaŋ etaŋ kwitnaŋ kwitnaŋ kwititiyet ma meaem kwaem ŋep mbien. Am ekŋen ke soŋgomgaleŋ kwitnaŋ ma kwit yaŋaŋ mâsâgât makuku mulup mme sokbenak keyet katanŋ tage.

¹⁸ Nin kapiyet weyaŋ nâsenup. An ŋen nânâŋaŋmagaŋ keyaŋ soŋgom keyet kwitnaŋ makuku mulup mti nâmbe. 666 ke makuku mulup mme kwit keyet yaŋaŋ kekok sokbeye.

14

Sipsip Nembraŋmak am 144 tausen

¹ Âpme neŋ ekma mepme Sipsip Nembraŋ Zaion Kalaŋaŋ tapme ekban. Ekmak am 144 tausen kegogaŋ tabien. Monzalaminan iŋŋaŋgaleŋ kwitnaŋ kumpepeŋaŋ ma Bipmaŋgat kwitnaŋ kekok kumpepeŋaŋ.

² Âpme kululuŋen zet ŋen nâmban. Ke tu bimaŋ ome kwisak omba penaŋ makuin sepem kebonŋ nâmben ma kululuŋ kwisakŋaŋ temaŋ makuin kwisak kebonŋ. Yaŋgut kwisak ke nâma gita kulele kwisaknok beye. Am sambe gita kulele kumenok kwisakŋaŋ makuin kekok nâmban.

³ Ekņenaņ Amobotnaņgalen mundum elimi-akņaņmak ma kwitnaņ kwitnaņ mamaņinmak zulak zulak ma an damuņ ekņengat zimoselinan sesewat silik alakņaņ kuwien. Silik ke am notnaņaņ kumti nânâyelen. Am msat sambe ekņengat tuņguwinangatnaņ am Kawawaņaņ 144 tausen gilik zemindatiye ekņenaņ ņep nânâyelen.

⁴ Ekņenaņ teņ penaņ mambien imbiņen sekņaņ ku ekbien. Ekņenaņ Sipsip Nembaņaņ mamain keyet kataņ mamaip. Ekņen ke msalen am sambe ekņenmagangatnaņ Sipsip Nembaņaņ ekmak mamayet Kawawaņaņ ņeņaņ yaņbemti indatiye.

⁵ Ma zet dâsuki ņen ku zewien penaņ; ekņen an ke teņ penaņ.

Ensel tuk ekņenaņ zet zapat dolakņaņ mbien

⁶ Âpme neņ ensel ņen ekma ek pâmți msat tuņgupman gwaen kwawege. Ek msalen am sambe sek sepem igak igak ma am maņge temaņ ikņak ikņak ma am zelin sambe manzeip kataņ ma am msalen msat kataņ talip ekņengat buņam zapat dolakņaņ mama kanzizit ke mti mamaņge.

⁷ Egaņ zet zapat dolakņaņ kapigok zeye, “In Kawawaņgat nâme mobotnaņ beme kwizet buņaman mimwabep. Kawawaņaņ am yaņin mimsokbemti dopmaņ indandayelen kanaņ sokņaņ bein. Kululuņ ma msat ma nembu ma tu zikatnaņ sambe ke weyaņgeyepmti egat dundum sesewatsawep.”

⁸ Kegok zemti mepme naman ensel ņenaņ koti zet kapigok kuye, “Babilon mka temaņ kumasekzin. Asekme delaņ penaņ zein. Mka keyelen am ekņenaņ msat kataņ am sambe mme im-

bimak set kileŋ mama keyet mama mimi mâbien sepem ilin mambienok.”

⁹ Âpme ensel bannanen ŋen ewe koge egaŋ zet kapigok zeye, “Am ekŋenaŋ soŋgom kukŋaŋben mawenaŋgat pedondom sawep ma monzalaminan ma belinanan egalen kwitnaŋaŋ tageyepm

¹⁰ ekŋengat Kawawaŋaŋ ŋenzinziŋ temaŋ penaŋ mge. Mti enselŋane teŋ ma Sipsip Nembraŋaŋ ekŋenaŋ taindikme am ekŋenaŋ tepmak nanzaŋ sulpa taŋamaŋ keŋan toweti ke sek sindem temaŋ nâmti kwesiŋ mambep.

¹¹ Âpme tewaŋ am keboŋ ekŋen ke indazime tep kasagaŋ sindem temaŋ indame kasagaŋ bep zenzepiŋ kwesiŋ moti wembe. Keyepmti am soŋgom kukŋaŋben ma egat weŋaŋgat sesewat mti kwitnaŋ mmambien ekŋen sindemen indewe. Ekŋen sindemen tambu msa tagopipiŋ tiwep.”

¹² Kan keyet Kawawaŋgalen am mamaip ekŋenaŋ nâmkŋepepe windaŋaŋmak mambep. Ekŋen ke Kawawaŋgalen zet gawepumamti Zisasiyet nâmkŋepepeŋin katipepepiŋ ek mâti mamambep.

¹³ Âpme neŋ tatnâma kwizet ŋen kululuŋengatnaŋ kwatoti kapigok zeme nâmban, “Geŋ zet papiaen meluwaŋ mi, ‘Kan alakgatnaŋ mezin Amobotnaŋ ekmagen wetekumti mamti gakim moŝâip keyepmti ekŋenaŋ oloŋen mtatmâlîp.’”

Kawawaŋgalen Emetagaŋ zein, “Penaŋ, ekŋenaŋ Kawawaŋgalen mulup katikŋaŋ mti sek sindem palen mambien. Ke peme tapme met

kâtnânâ aikti oloŋen mbep. Mti mama mimiŋin pmbenaŋgat penaŋaŋ gwaen tiwep.”

Meu ŋep beme titiyelen kanaŋ bein

¹⁴ Âpme neŋ ekma zanza satnaŋ sokbeme ekban. Mme zanza palen an ŋen Angat Nemunaŋ nembon tapme ekban. Nokŋanen amobotnaŋgalen bunduŋ golaŋ mimiŋaŋ ke munduŋti tage ma betnaŋaŋ wanam kukŋaŋben ke mti tage.

¹⁵ Âpme ensel ŋen sesewat mka temaŋ keŋangatnan kwatoti gwaen ekpeme mopme an zanza palen tage egat kapigok kwizet kuye, “Geŋ wanamdi mti tadik keyaŋ wit muluwen elenŋenŋeyelen kanaŋ bein. Msalen mulup ke penaŋaŋ ilak titiyelen bein keyepm met kumelenŋemât.”

¹⁶ Kegok zeme an zanza palen tage egaŋ wanamaŋ atam tati msalen wit mulup penaŋaŋ elenŋeme delaŋ zemâge.

¹⁷ Âpme ensel ŋenaŋ kululuŋ sesewat mka temaŋ keŋangatnan kwatoge. Ek kegogak wanam kukŋaŋben penaŋ mti tage.

¹⁸ Âpme ensel ŋenaŋ sâpe sâpe bumbuyelen munduman koge. Ek tep keyet damunaŋ ensel wanam kukŋaŋben mti tage egat kapigok zeye, “Geŋ wanamdi kukŋaŋben keyaŋ msalen wain penaŋaŋ ekŋen sambe ilak kwipman beingat elenŋemât.”

¹⁹ Kegok zeme ensel keyaŋ wanam atam tati msalen wain tekŋanen katnaŋ antimti timtati time batikondo temaŋ keŋan towege. Kawawaŋgalen ŋenzinziŋ wain katnaŋ timti

batikondo teman keñan time towepme amnan selan maip keyet katan am yomton ekñenmagen sakam kekok sokbewe.

²⁰ Âpme ekñenan wain katnan ke mti mka teman keyet ganzenan baenen batikondo teman tage keyet keñan bemti selan ime zalimti amgalen sip keyan batikondo teman keñangatnan zupman toti msat teepman 180 mael keyet katan mepme sipgat sememenan kwageen mita zut keyet katan kwage.

15

Ensel 7 ekñenan kwitnan kwitnan kingagatnanmak 7 kapi mti tabien

¹ Âpme kululuñen muluwan teman pisesenanmak mamananan ñen sokbeme ekban. Ensel 7 ekñenan kwitnan kwitnan kingagatnanmak 7 mti tabien. Kwitnan kwitnan keyan ñenan sokbemti wemenjut mameti Kawawanñalen ñenzinziñ sokbem delan zenzeyet zenzenan.

² Âpme neñ nembu ñen ekma ke galas tepmak lumanñinok tapme ekban. Âpme songom kukñanñen ma wenan ma meluwan ke windenan bemti kingatpewien. Am ekñen keyan nembu keyet ganzenan tapme Kawawanñan gita kulele indame ke mti tabien.

³ Ekñenan Kawawanñat mulup anan Mosesiyet ma Sipsip Nembanan egat siliknan kapigok mililim kuwien,

“O Amobotnan Kawawan winde tonan. Geñ mulupdi teman penan ma kingagatnanmak

maminik. Msalen am sambe ekngalalen amobotnanjin. Geŋ mamandi teŋ mamani ma kwitnanj kwitnanj mmane penanjanmak etaŋ mambein.

⁴ Amobotnanj, am sambeyan sesewatgemti kwizet bujanndi mmobep. Geŋ kwewetanjan teŋ mamani ma geŋ musuwewet mulup penanak mmane keyet yanjan masokbemkawanj mambein keyepmti am sambe penaŋ eknenanjan geŋmagen koti sesewatgewep.”

⁵ Âpme neŋ ekma kululungalalen sesewat mka temanjan Kawawanjan mundum keŋan matazin keyelen set nandepen tapme ekban.

⁶ Nandeme ensel kwitnanj kwitnanj kingagatnanmak 7 timti tabien eknenanjan keyet keŋanganatnan kwatobien. Eknenanjan melakandunjin bumbulumepin; satnanjan penaŋ peme topme tabien. Ma mamponganjan bitim golanj mimiŋanjan ke zamti tabien.

⁷ Âpme kwitnanj kwitnanj mamaŋinmak songom nembonj zulak zulak tabien eknenmagen nenanjan pelep golanj mimiŋanjan 7 kapi timti ensel 7 ke indaye. Pelep keyet keŋan Kawawanjan mama kanzizit mama main egalen nenzinziŋanjan gak zemti tage ke indaye.

⁸ Âpme sesewat mka temanjan keyet keŋan Kawawanjalalen busatnanjanjan ma windenanjanjan keyelen kasak temanjan penaŋanjan kwalati tage keyepmti am nenanjan sesewat mka temanjan keŋan mobogalen katanjan ku beye. Eknenanjanjan damunjan tapme ensel 7 eknenanjan kwitnanj kwitnanj kingagatnanmak timti tabien eknenanjan muluwin mdelanjan zenzeye-

len keyet damuŋ tabien.

16

*Ensel ekŋenaŋ kwitnaŋ kwitnaŋ
kingagatnaŋmak mulapme msalen toge*

¹ Âpme neŋ ekma sesewat mka temaŋ keyetnan zet bim ŋande zeye egaŋ ensel 7 ekŋen zet ŋen kapigok diindoye, “In meti Kawawaŋgalen ŋenzinziŋ pelep 7 tazin ke mti mulapme msalen towelek.”

² Âpme ensel kukŋaŋgat egaŋ meti pelepman ke mtageen mulapme msalen toge. Toti an songom kukŋaŋbenj egalen meluwaŋ belinan ma monzalaman tageen ma egalen weŋaŋ mti mamti masesewatsaip ekŋen lingit katikŋaŋ kingagatnaŋmak penaŋ sindemaŋ temaŋ sokbemindaye.

³ Kegok mme ensel kukŋaŋgat keyet baman egaŋ pelepmanen kwitnaŋ kwitnaŋ ke mulapme nembuen toge. Topme nembuyaŋ gilik zemti am gakikiŋaŋgalen sip keboŋ beye. Beme nembuen kwitnaŋ kwitnaŋ mamaŋinmak gakime delaŋ zeye.

⁴ Âpme ensel ŋen egaŋ pelepmanen kwitnaŋ kwitnaŋ kingagatnaŋmak mulapme tuyen ma tu zikatnanen toti sip bemâge.

⁵ Beme ensel tu damuŋ pewien egaŋ Kawawaŋgat kapigok zeme nâmban, “Geŋ eweŋaŋ baen takwabanan ma alak ewe tapmanik. Geŋ yompiŋ; teŋ mambananan manik keyepm dopmaŋ mutumindanik ke esemten mamutunik.

⁶ Am bekanaj ekjenaj gâgât am nâmkinjpwien ma golanj zenze andine ekjengalen sip walebien keyepmti siwagak mti indamane nimbep. Nime keyaj dopmaj gilik zemindawanik keyaj pembedenaj bein.”

⁷ Âpme sâpe sâpe bumbu munduman zet kapigok zeme nâmban, “Amobotnaj Kawawanj geñ winde tonaj! Tosa mututundi tej ma penajajmak masokbein.”

⁸ Âpme ensel nenaj egaj pelepmanengatnaj kwitnaj kwitnaj kinjgagatnajmak mulapme kasup kenaj towepme tep omba penaj zime kipmanaj msalen am omba penaj indezimâge.

⁹ Ekjenaj tep kipmanaj omba penaj indakâyeyepmti Kawawanjat zet mobotnaj mbien. Kwitnaj kwitnaj kinjgagatnajmak ke mme sokbembeyet windenaj tazin yangut ekjenaj yomengatnaj kenjin gilik zemti ek ku nâmkinjpwien.

¹⁰ Âpme ensel nenaj pelepmanengatnaj kwitnaj kwitnaj kinjgagatnajmak mulapme songom kuknajbenj nenaj tage egalen amobotnaj mundumen toge. Topme msat sambe egalen am mataliwen ke tambusosok etaj sokbeye. Âpme am ekjenaj sindem omba penaj nâmbiangapm zelin penaj anjalik mâbien.

¹¹ Mme ekjenaj sindem ma lingilin ke ekti Kawawanj kululunengatnaj egat kwelatnaj kuwien. Yangut ekjenaj kenjin ku gilik zeme mama mimi bekanaj mbien ke ku katikpwien.

¹² Âpme ensel nenaj pelepmanj mti kwitnaj kwitnaj kinjgagatnajmak mulapme Yupeletis Tu

teman towepme tu ke bep zeme delan zeye. Tu beme set sokbeme kasup zikatnan kwakwatnaset amobotnan eknenan kokogalen kekok mge.

13 Âpme nen taekma gazu gazu egalen kanjalimangatnan ma songom kuknanben egalen kangalemangatnan ma golan zenze an dâsuki ekngalen kangalemangatnan we bekanan notnan bet kebon bemti topme indikban.

14 Eknen ke we bekanan penan menok mulup ke mamtemien. Eknen tuk keyan msat katan amobotnan sambemagen meti kenjin mimwatindeme ondektati Kawawangalen nâmkijpepe am mekum kwakum Kawawangalen kan delan zenze kanan keyet zetnan zewien. Kawawangalan amobotnan sambe sebemindein.

15 Amobotnan Zisas Kilais kapigok zeye, “Nâip, nen kambu titi an sepem kekok pempetuk kobap keyepmti an nen ek talak mame nen kot ekma sakambuk mbemagengat. Kenj kaik mamti sangum melakandunngat damun tabe. An keyan olojen mbe.”

16 Âpme we bekanan eknenan amobotnan sambe ma ekngalen kasa kuku an msat ke Ibulu zeleset kwitnan Amagedon makuip ke ondekindewien.

17 Âpme ensel bam mulup mdelan zenzeyelen tage egan pelepmanangatnan kwitnan kwitnan kimgagatnanmak mulapme msat tungupman kangwa toge. Âpme sesewat mka teman keyet kenan Kawawangalen mundum elimiaknanmak keyet kenangatnan kwizet teman nen kapigok sokbeye, “Ilak delan zein!”

18 Âpme kululuŋ kwisak ma ambeyak ma zet kwisak teman ma mâkinaŋ teman penaŋ mge. Am mamkwabien kan keyet mâkinaŋ keboŋ penaŋ ñen ku mge.

19 Âpme Babilon mka teman ke epeemti tuk beye. Ma msat sambe am ekñengalen mka ñande asekmâge. Mme Kawawaŋ egaŋ Babilon am ekñengat nâmti ñenzinziŋ mti indawalege.

20 Mti msat nembu tuŋgupman sambe ma kalan teman ekñen kegogak asekmé delan zewien.

21 Ma kululuŋen map katnaŋ teman teman kwep kwep tobiengat nukñaŋin 50 kilo sepem keboŋ. Am map katnaŋ kiŋgagatnaŋmak keboŋ keyaŋ omba penaŋ indowe keyepmti am ekñenaŋ Kawawaŋgat kwelatnaŋ kuwien.

17

Imbi set kileŋ kwizapatnaŋ teman

1 Âpme ensel 7 pelep 7 mmambien ekñenmagen kwep ñenaŋ neñmagen toti zeye, “Imbi set kileŋ kwizapatnaŋmak ek mka teman tu teman sambe ganzenan matazin. Ek dopmaŋ sasayet kanaŋ bein, keyet kopmane met zikat gama ekbak.

2 Msat kataŋ amobotnaŋ ekñenaŋ ekmak set kileŋ mamaip ma msat kataŋ am ekñenaŋ ekma-gengatnan wain tu nimti keñin kileŋ mambein.”*

3 Kegok zeme Kawawaŋgalen Emetak Tejaŋ winde namti zikatn mme menoknok mme en-seliyaŋ ikñaŋak naikti msat tuŋgupman meneme nilizut tabelin. Msat tuŋgupmanen ke imbi ñen

* **17:2:** Tu nimbien keyaŋ mkawaŋ beinen ekmak set kileŋ mambien.

tapme ekbelin. Ek songom kuknaŋben ŋaman keyet palen totage. Songom keyet palen kwit sambe Kawawaŋ mtotogalen kuknaŋ keyaŋ seknaŋen bee kume delaŋ zenzenaŋ. Mme songom kuknaŋben keyet ŋokasetnaŋ 7 ma zegalipmaŋ 10

⁴ ma imbi ek saŋgum melakandunaŋ sepe-
maŋ ŋamaŋaŋ zut igak igaknok munduŋti miak
miak sopmaŋ mti tage. Betnaŋ okop ŋen golaŋ
mimiŋaŋ mti tage ke iŋnaŋgalen mama mimi okbi
okbiŋaŋmak ma iŋnaŋgalen set kilenŋalen mama
keyaŋ gak zemti tage.

⁵ Monzalaman kwit yaŋaŋ enzililiŋaŋ kapigok
kumpepeŋaŋ tage,

BABILON MKA TEMAN
SET KILEŋ IMBI SAMBEYELEN ŊOKTEKŋIN
MA EGAN MSAT KATAN MAMA MIMI
BEKANANŋALEN ŊOTEKŋANŋ.”

⁶ Imbi iŋnaŋ ke am Kawawaŋgat nâmkinaŋpepemak
ma Zisas egalen zapat zemkawaŋ bembe main-
domtan. Keyepmti eŋnaŋgalen siwin nimti
keŋaŋ kilen penaŋ beme an notnaŋ tu katiknaŋ
wain nimti mamipnok sakam kekok mme ekti
nâmtemtem penaŋ mban.

⁷ Mme ensel egaŋ kapigok nayaŋkwesiye, “Geŋ
kwilekiyet nâmtemtem penaŋ mnik? Neŋ imbi
egat yaŋaŋ ma songom ŋenaŋ sekti tazin egat
yaŋaŋ ma songom ŋokasetnaŋ 7 ma zegalipmaŋ
10 keyet yaŋin ilinsakwep zema nâmbak.

⁸ Geŋ songom kuknaŋben ekdak keyaŋ kopme
msalen am eŋnen kwilin Kawawaŋaŋ kululuŋ
ma msat ku sokbeye keyetnaŋ yaŋbemti mama
kanzizit keyelen papiaen ku kumpepeŋaŋ eŋnen

keyañ songom eweñan etañ manje pi ewe ku mamain ya bam ewe mambe ke msat aimboñañ teepmañ penañengatnan gilik zemti kwapme Kawawañañ waletpeme ekñenañ ke ekti ektemtem mbep.

⁹ Pi am ñoktikñin temañ ekñenañ nânâyelen keyet sepem tazin. Songomgalen ñokasetnañ 7 ke kalañ temañ 7 imbi keyañ keyet palen topmatazin.

¹⁰ Kalañ 7 keyañ kogogak amobotnañ 7 keyet sepem bep. Amobotnañ 5 ekñen gakimâpme kwep ek alak kapi msat damuñ mti tapmain. Mme kwep ñen bam sokbesâpm. Sokbenti kan isikñañ bugan msat damuñ mimiyelen zempepeñañ.

¹¹ Mme songom kukñañbeñ mamti yek bewien ke amobotnañ 7 yañ ekñengat tunjuwinangatnañ keyetnañ ñenañ ewe gilik zemkoti amobotnañ kwapme indamakuman an keyañ amobotnañ tapme 8 bein. Egañ amobotnañ gilik zemkwati msat belatnik damuñ mmeti walebe.

¹² Mme zegalipmañ 10 ekdak ke kegogak amobotnañ 10 yañgut ekñenañ damuñ muluwin kan kapigogak ku yañbeip. Gazu gazu amobotnañ songom kukñañbeñ muluwin nâmdelañ zemindemti ekmak tusumti kan isikñañ bugan mbep.

¹³ Ekñen keyañ ñoktik sepem kwep bemtati songom kukñañbeñ egat kandañan muluwin windenañbeñ msawep.

¹⁴ Ekñenañ Sipsip Nemañañ ekmak kasa âwep keya ngut Sipsip Nemañañ egañ windenañ benti indomâbe. Egañ msalen amobotnañ

ekņengalen Amobotnaņin Temaņ ma msalen an
damuņ ekņengalen An Damuņin Temaņ keyepm
kasaņane kume tobe. Am ikņaņ indakumtetiti
ombemindeme ek mâbien nâmisimti maip
ekņen kemak Sipsip Nembaņaņmak ekņenaņ
kasaņineyelen winde kume tobe.”

¹⁵ Âpme Ensel egaņ kegoķ zemti ewe kapigok
tusumti dinoye. “Imbi set kileņ mama ke tu
sambe keyet ganzenan tapme ekdak. Tu ke am
msalen msat kataņ talip ma am sek sepem igak
igak ma zelin igak igak manzeip kataņ ke tu ke
nemboņ.

¹⁶ Ma zegalipmaņ 10 ekdak ke ma soņgom
kukņaņbeņ ke ilinsakwep imbi set kileņ mama
zemtalatpemti kwitnaņ kwitnaņ sambe egat
palen tati saņgum melakandu kumâtâtpeme talak
tapme sekņaņ nim wiaņti kanziņaņ tewen bume
zimâbe.

¹⁷ Yaņgut ke ilinaņgat keņinaņgat etaņ ku
mbep. Kawawaņaņ keņin ke mimiyeķ melen be-
laņ bemindeme ekņenaņ zetnaņ gawepumti keņ
kwep bemti soņgom kukņaņbeņ ke mulup msaw-
ien. Mulup msanti manepeme Kawawaņgalen
zet penanaņmak beye.

¹⁸ Âpme geņ imbi ekdak ke mka temaņ. Ma
imbi ke amobotnaņ sambe msat kataņ ekņenaņ
ekdamuņ mbep. Bemzenze zet egat palen bem
zemkwakwatnaņ.”

18

*Kawawaņaņ Babilon mka temaņ kumaseķbe
keyelen zet*

¹ Naman neŋ ekma ensel ŋen kululuŋengatnan kwatopme ekban. Ek windenŋ temañ penañ ma sanŋa sonŋanŋanŋ msat sambe mbusatnan bemâge.

² Egaŋ kwizet temañ ŋakŋak palen kapigok kuye, “Wakae! Babilon mka temañ kumasekme delan penañ pein. Mka temañ ke we bekanan ekŋengalen mka. Age mgasik sepem igak igak bekanan mimiyelen mka temañ keyegak talip.

³ Kan Babilon mka temañ ke kumasesekpiŋ tapme msat katanŋ am sambeyan imbi keyelen mama mimi bekanan ke mâbien. Msat katanŋ amobotnanŋ ekŋenanŋ koti ekmak set kilenŋ mama mulup mbien. Âpme imbi keyanŋ aem kwaem mulup an ekŋengalen milawalin sambe egomti kwitime keyepmti ekŋenanŋ mânepmak omba bewien.”

⁴ Âpme kwitnanŋ kwitnanŋ ke ewe sokbembepiŋ tapme ŋenanŋ kululuŋen zet ŋen ewe kapigok neŋmagen toge, “Aminne, in mka temañ ke pemti melit! Mneti in ke tatneti set kilenŋ mamayelen tusuwepmagengapmti in ekŋenmak walebepmagengat mka temañ ke peit!

⁵ Am mka temañ keyet keŋan keyanŋ yom mti mimiek mme sambe sopmanŋ penañ bein. Kegok mme Kawawanŋanŋ ekŋengalen yom keyet otnâmti enselijet pigok zeye.

⁶ Imbi egaŋ mulup kwitnanŋ kwitnanŋ mgasik mge keyet dopmanŋ kwitnanŋ kwitnanŋ mgasik msawanik. Ma egaŋ kwitnanŋ kwitnanŋ bekanan mge ke geŋ sebempemti bugan temañ mosawanik. Ma egaŋ okop keŋanen kwitnanŋ kwit-

nan okbi okbinanmak lumanti indayeyepmti in kogogak sebempemoti sawep.

⁷ Egan iknangat seknan mmoti ma set kilen mama mimi nan gogot mti keyet olonemak tage. Keyet katan in egat sek sindem ma si kember teman aik sawep. Egan kenanan pigok manain, 'Nen imbi mobotnan penan. Nen imbi kwambet yek ma nen si kember ku mbap ma ken olon palen mameti mambap.'

⁸ Kegok manzein keyepmti kasup kwep nangat ekmagen kwitnan kwitnan nuknan ke kapigok sokbewe: zawat sek sindem ma si kember ma meuyet kamber egalen kanan bewe. Ma imbi ke tewen ziwe enenogat Amobotnan Kawawanan ek winde tonan egan yoman gat dopman mutum-same delan zewe.

⁹ Apme msat katan amobotnan ekmak set kilen mamti egat gogot teman mampeip. Kogogapm ek tewan bume zimti tep kasaknan mopme ekti si kember teman mbep.

¹⁰ Eknenan sindem tisenup zemkinggagalan indaikme benan tati kapigok zewep, 'Wakae! Babilon mka teman, Babilon mka katiknan, gen mama mimi bekanandangat dopman pempetuk sokbemgain.'

¹¹ Kegok mme msat katan am ekmak milawalin egan makwitimtan. An eknen keyan an nenan milawalin ku kwitiwepgapm si kember teman mbep.

¹² Milawat kapigok dopman sam dopman sam mbien: gol ma silwa ma kekek tosan

teman ma sanġum kake katiknaġ ke kwetetepman maânepman ma sanġum naman ma aiaiknaġ ma sanġum naman palen kânġkânġmak tatatnaġ ke ma tep sesiknaġ dolaknaġmak ma elepan ke bo teman penaġat zegalipmanġ kwitnaġ kwitnaġ notnaġ mimiġnaġ ma tep notnaġ mânewin teman ma kapayaġ ma aenaġ ma nanzaġ sanġa sonġaġnaġmak nuknaġbenġnaġ mimiġnaġ

¹³ ma mâmbuzuzup seknaġ ma dip ma kabilam ma tep tuġnaġ sesiknaġ dolaknaġmak notnaġ ma wet sesiknaġ dolaknaġ ma wain ma wet tuġnaġ dolaknaġ ma meu kânzunuġnaġ ma wit katnaġ sepemaġ sanġom nembon ma makau ma sipsip ma âsimak ma mulup an tosaġinpiġ amnaġ ekġen indakwitime ekġengalen bewien.

¹⁴ Ma an ekġen ekmak omkwiti kwiti mamtemien egat zewien, ‘Geġ kwitnaġ kwitnaġ dolaknaġ ego egomak makwitimtemanan wan alak delaġ zein. Ma milawadi sambe ma kwitnaġ kwitnaġ dolaknaġ tosaġnaġ teman delaġ zein. Geġ ewe nġen ku aikbanik penaġ!’

¹⁵ Âpme ekġen ke omkwiti kwiti mka temanmak mbiengapm ekġenaġ maânepmak kwabien. Ma ekġen sindem tisenup ze kiġgagalaġ indaikme benġan tati si kemberġ mti

¹⁶ kapigok zewep, ‘Wakae! Babilon mka teman! Egaġ sanġum kwetetepman ma maânepman teman ma naman ma namanmak kânġkânġmak manzamtatan. Ma egaġ seknaġ gol ma nanzaġ dolaknaġ penaġ ma kekek maânepman mobotnaġ penaġ keyaġ sekġin miak pemti mamaip.

¹⁷ Ma kan isiknaġ bugan kapiyet maânep mi-

lawatnaŋ ma elimiak ke yek beme delan zep!’

Âpme waŋga sambe mamaiwen ma am waŋgaen mulup mamip ekŋen ma an waŋga mti maindap mainen ma an ekŋen nembu palen mulup kwitnaŋ kwitnaŋ mânep titiyelen mamiwen ekŋenaŋ kegogak beŋan tati

¹⁸ ekme Babilon kasakŋaŋaŋ kwaikme tep temaŋaŋ zime si kemberŋ temaŋ mti zewien, ‘Mka temaŋ keboŋ ke ŋen ewe ku tazin.’

¹⁹ Kegok zemti kânzunzu time ŋokŋinan mopme si kemberŋ temaŋ mti zewien, ‘Wakae! mka temaŋ ke waŋga toŋane nembuyen mamaip ekŋenaŋ mânep temaŋ milawalinaŋgat tiwien. Âpme pi memendepmak mka temaŋ lambaŋaŋ etaŋ tage.’

²⁰ Am kululuŋen talip in ma Kawawaŋgalen am ma ombemindendaŋ ma golaŋ zenze an in keŋ oloŋen nâmti segeyak mbep. Mka temaŋ kumasekbiengapmti aminne, in kululuŋen tati oloŋen mbep! Ma Kawawaŋaŋ zemdelan zenzeyelen mama mimi bekaŋaŋ egaŋ ingat mgeyepmti in Kawawaŋgalen am nâmkŋepepeŋinmak ma Kawawaŋgalen nambaŋane ma golaŋ zenze an in oloŋen mbep!”

²¹ Zet kegok sokbeme ensel ŋen windenaŋ temaŋ egaŋ nanaŋ siput temaŋ ke mwati witikpeme nembu keŋan met towepme kapigok zeye, “Babilon mka temaŋ ke kegogak witikpeme nembu keŋan metopme bam ku ekbep.

²² Âpme gita kulele ma silik eŋsasat ma lumun kwisak ke geŋmagen ŋen ewe ku sokbewe. Ma am notnaŋ mulup kwitnaŋ kwitnaŋ mamip ke

ewe geŋmagen ku aikbep. Ma mulup mme kwisak kwisak makun kegokpiŋ tuntaŋ pemti tabe.

²³ Taŋam busatnaŋaŋ geŋmagen ŋen ewe ku sokbewe ma an imbi ekŋengalen ma kan an imbiŋ bembeyelen kan kwisakŋaŋ ma oloŋen ŋen ku sokbewe. Gâlen an milawat dopmaŋ sam dopmaŋ sam mamtemien ekŋenaŋ msat kataŋ milawat omkwiti kwitiyelen nânâŋin temaŋmak kwati mambien. Ma gâlen aŋkambuk mulup msat kataŋ am keŋin mme yuŋguye.

²⁴ Âpme golaŋ zenze an ma Kawawaŋgalen am nâmkiŋpepeŋinmak ma msat kataŋ am indomwalet mbanan ekŋengalen siwin Kawawaŋaŋ Babilon mka temaŋ keyet keŋan aikge. Ya keyelen yom ke Babilonmagen tazin keyepmti set ke ekmagen sokbeye.”

19

Kululuŋen Kawawaŋgat olim sesewat sokbeme Zânaŋ eknâŋge

¹ Mme delaŋ zeme neŋ kululuŋen an maŋge temaŋ ekŋengalen sesewat silik kwisak temaŋnok nâmban. Ekŋenaŋ pigok kuwien, “Kawawaŋ ek am yomengatnan indatin ma ek an kwizetpatnaŋmak ma winde ke ekmagen etaŋ tazingapmti Kawawaŋŋgat sesewatne.

² Kawawaŋaŋ zemdelaŋ zenzeyelen zet mme penaŋaŋmak ma teŋ penaŋ mambein. Egaŋ set kileŋ mama imbi temaŋ ek zemdelaŋ zenzeyelen am msat kataŋ yom ekmak set kileŋ mama mbien. Mti imbi temaŋ egaŋ Kawawaŋgalen

mulup an indome gakiwiengapm Kawawaŋaŋ dopmaŋ mutumsame delaŋ zein.”

³ Kegok zemti ewe pigok kuwien, “Mka temaŋ keyelen kasakŋaŋ mot kwesiŋ kwesiŋ tapmobe keyepmti Kawawaŋgat sesewatne.”

⁴ Âpme an damuŋ 24 ma kwitnaŋ kwitnaŋ ma-maŋinmak soŋgom nembonŋ zulak zulak ekŋenaŋ Kawawaŋgalen mundum Kawawaŋ ikŋaŋ totage egat zikatnan ekŋenaŋ pedondom samti sesewati pigok zewien, “Penaŋ sukwep, Kawawaŋgat sesewatne!”

⁵ Âpme Kawawaŋgalen mundumen zet ŋandaŋ ŋen pigok sokbeye, “Kawawaŋgalen mulup an ma am nâmkŋipepeŋinmak sambe inmagen mobotnaŋ ma tototnaŋ in Kawawaŋ sesewatsait ma eksempeit.”

⁶ Âpme neŋ am sambeyelen bim ŋandaŋ temaŋnok nâmban. Ke tu bimaŋ ome kwisakŋaŋ temaŋ makuinok ma kululuŋ kwisak temaŋ makuinok nâma kwizet kapigok sokbeye, “Amobotnaŋ Kawawaŋ winde toŋaŋ ndikdamuŋ mamingapmti ek sesewatpene!”

⁷ Sipsip Nembraŋaŋ egalen aimbiŋ bembeyelen kan sokbein ma imbiŋaŋaŋ ikŋaŋgat aimbiŋ bembeyelen elemiak weyaŋ mgeyepmti nin keŋ oloŋen ma keŋ segeyak ma egat sesewatsane.”

⁸ Kawawaŋaŋ imbi saŋgum melakandu satnaŋ penaŋ dolakŋaŋ ke munduŋ mamayet nâmsaye. Kawawaŋgalen am mulup teŋ mti mamtemien ekŋen keyaŋ kebon beip.

⁹ Âpme enselaŋ zet ŋen kapigok dinoye, “Geŋ meluwaŋ kapigok ku, ‘Sipsip Nembra

egalen awembiñ bembeyelen tu meu niniyelen am ekñen indayan̄kwesime kobien ekñen ke oloñen mit.’ ” Kegok mti zeye, “Zet diñgoyap ke Kawawañgalen zet ñotekñan penañ.”

¹⁰ Kegok dinome neñ egat setnañ ganzenan pedondomti dundum sasâgât mma egañ zemkulumnemti kapigok dinoye, “Geñ nâgât kekok mimipiñ. Neñ mulup an nodi ma nodine notnañ Zisasiyelen zet zapat dolakñan kin̄gagapiñ manzemkawañ bemtemien ekñengat nolin. Geñ Kawawañgat etañ sesewatsa. Kawawañgalen Emetak ke am Kawawañgat nâmkin̄pewienen ekñen Zisasiyelen zezapat dolakñan zenzeyelen indamukulem mamin.”

An ñenan̄ âs satnañ dukñan totage

¹¹ Âpme neñ ekma kululuñ ñandeme âs satnañ ñen tapme ekma an ñen dukñan tage ke am ekñenañ kwitnañ kapigok makuip: Egañ amñane ku matalasim indein ma egañ zet penañ keyet toñan bein. Keyepmti egañ dopmañ mututu ma kasa kukuñan mulup esemten̄ penañ mamin.

¹² Zikatnañ nembet nembet teziñ tañamañ keboñ ma ñokñanen amobotnañgalen bunduñ isikñan̄ sambe tapmâge. Ma kwit kumpepeñañ ke igak etañ maiñti manâin.

¹³ Ma kâlâpmañ teepmañ mundum tazin ke siwañ etañ metekumpepeñañ an ke mundum tage egat kwitnañ “Kawawañgalen Zet.”

¹⁴ Egañ âs satnañ keyet palen moti mepme egalen kasa kuku an mañge temañ kululuñengatnañ ekñenañ kâlâwin satnañ

penaŋ mundumti ek mâti âsiŋin satnaŋ duknaŋ mepmâbien.

¹⁵ Ma dembuseknaŋgatnaŋ kasayelen wanam kuknaŋben keyaŋ kwage. Keyaŋ am sambe msat sambeyet indomti indawalebe. Mti Kawawaŋ winde toŋaŋ ma egalen ŋenzinziŋ temaŋ kasaŋane ekŋenmak mbe. Egaŋ aen toŋge mmamti am indom walebe ke sepem wain katnaŋ selaŋ im ziniŋ ziniŋ mamip sepem kekok mbe.

¹⁶ Kâlâpmaŋ palen ma tambaŋanen tage ke kwitnaŋ kapigok kuknaŋ:

“EGANŋ MSALEN AMOBOTNAŋ EKŋENGALEN
AMOBOTNAŋIN TEMANŋ
MA MSALEN AN DAMUNŋ EKŋENGALEN AN
DAMUNŋIN TEMANŋ.”

¹⁷ Âpme neŋ ekma mepme ensel ŋen kasuwen tapme ekban. Egaŋ ke tati age sambe teduknaŋ gwaen kwapme indikti ekŋengat kwizet kumti zeye, “Kawawaŋaŋ tu meu temaŋ aikzingat toti kot ondegit.

¹⁸ In ondekti amobotnaŋ ekŋengalen sek sesumbaŋin ma kasa kuku an ŋeŋaŋ bembe ekŋengalen sek sesumbaŋin ma an windenben ekŋengalen sek sesumbaŋin ma âs ma an âs palen maip ekŋengalen sek sesumbaŋin ma am sambe ekŋengalen sek sesumbaŋin ma am lala ku mamaiwen ma am lala mamaiwen ekŋengalen sek sesumbaŋin ma amobotnaŋ ma am tototnaŋ ekŋengat sek sesumbaŋin nseip!”

¹⁹ Âpme neŋ soŋgom kuknaŋben ma msat katanŋ amobotnaŋ ma kasa kuku anaŋane ilinsakwep

ondek tapme ekban. Ekņenan an âs satnanen tage ek ke ma kasa kuku anņane ekņenmak kasa kusâgât kegek mbien.

²⁰ Âpme kasa kumti soņgom kukņanben ke ma golaņ zenze an dâsuki eget sukņan beme idatawien. Golaņ zenze an dâsuki egaņ soņgom kukņanben egat zikatnan menok kwitnaņ kwitnaņ mge. Mme am soņgom kukņanben egalen weņaņ mimiņaņ ke pedondom sesewatsamti mambien ma egalen muluwaņ sekņinan timti mamtemien. Am ekņen ke keņin mme yuņgumtemege. Kegok mmalu an ekņenan âs palen soņgom kukņanben ma golaņ zenze an dâsuki eget ke alik tapmalu eget idatimti aimboņaņ tep temaņ nanzaņ salpa tazin maņge keyet keņa ideme towebun.

²¹ Kegok sokbeme egegalen kasa kuku anņane tabien ekņengut an âs satnaņ dukņaņ tage keyelen dembusekņanengatnaņ kasayelen wanam kukņanben keyaņ toti kasa kuku ekņen ke indome gakime ageyaņ ekņengat sesumbanin ombaņep nimti kambakņin kwapme wisat mbien.

20

Sadaņ nup kan tausen kwep setnaņ betnaņ zamti msat aimboņaņ teepmaņ butnepiņ keņa peme towege

¹ Âpme neņ taekma kululuņengatnaņ enselņen topme ekban. Ek msat aimboņaņ teepmaņ butnepiņ keyelen ki ma tek aenaņ weyayaņaņ katikņa ke mtoge.

² Ensel egan gazu gazu teman ke nombe it-
nanan mangeyan main. Ke ek we bekanan
ekngat nenanin. Enseliwan Sadañ atamti tegañ
aenan setnan betnan zamti nup kanen tausen
kwep mamayet nâmti âtâpeme msat aimboñan
teepman kenan towege.

³ Towepme ensel keyan set kinan mpemti
sekekek palen gwadeyan milikpeye mneti ke
amnan set mâtâpme egan kwawabe. Mme egan
am ewe kenin mme kilen bembepin manepeme
nup kan tausen kwep bembeyet zenzenan.
Ke manepeme nup kan sambe bemenjut
kwalepepyet zempepenangapmti kwalep peme
kwati mulupman kan belaknik mbe.

⁴ Âpme neñ mundum totatat elimiaknanmak
sambe tapme ekban. Kegogak ekma am
Kawawanğalen zetnan zemkawan bemti egalen
zet mâti winderanben mambien ma am
eknen keyan songom kuknanben iknan ma
muluwan wenan ku pedondom sesewatsawien
ma kwitnan monzalamanan ma belinan ku
kumpepenangapmti songom kuknanğalen
kasa kuku an eknenan bimin elengewien.
Eknen keyelen wenin tapme indikban. An
eknen keyan gakikiengatnan mamaen gilik
zemkoti Kawawanan am ekdamuñ mimiyele
winde indame mundum totatat elimiaknanmak
sambe keyet duknan totati Kilaismak mulup
zemindenderan ke nup kan tausen kwep mbep.

⁵ Mti am eknen ke wawat kuknanğat eknenan
wabien. Âpme am gakikinan nen mama ku
tiwienanjut eknen keyan nup kan tausen kwep

kegok tapme delanj zewe.

⁶ Am ekñen ke wawat kukñanggat keyet wawagat zapat mamaiwan wati Kawawan ikñangalen amñane teñ penañ ma ekñen oloñen mip. Am ekñen keboñ ke gakiki ñen keyañ ku indatiwe keyet yañañ kapigok: Ekñen ke msat aimboñañ teepman penañ tepmak keñan ke ku waletbep. Ekñenanñ Kilais ma Kawawan egegalen am ekñengat tunjuwinan mamti dundundu mulup mbep. Mti Kawawanmak am ekñen kemak am indikdamuñ mti manepeme nup kan tausen kwep delanj zewe.

⁷ Âpme nup kan tausen kwep delanj zeme Sadanañ msat aimboñañ teepman keñangatnan ewe kwaletpeme kwati

⁸ am sambe msat katanñ mamaip ekñen zet dâsukiyañ keñin myunjuwe. Am ekñen kegok mimindawe ekñen ke kwilin Gok ma Magok. Kegok sokbeme Sadanañ am ekñen ke indamakuman nembu ganzenangalen gambibik sambe keboñ ondekindemti weyeyañ mulup mti an kasa mimiyelen tabep.

⁹ Âpme ekñenanñ msat sambe katanñ koti Is-lael msalen am ekñengalen ondedak munduminan meti am ekñen ma Zelusalem mka temanñ Kawawan meluwanñ mamtan kemak bembuluñbien. Kegok mti tatnepeme kululuñengatanñ tewañ toti Sadangalen am ekñen ke indazimâge.

¹⁰ Kegok mme Sadanñ am keñin myunjumindemti mange ek ke mtati tep temanñ nanzañ salpamak tazimanñeen ke soñgom kukñañbenñ ek ma golanñ zenze an dâsuki egelanñ

matatemunen ke peme towege. Ekñenan keyet keñan tati sindem teman tambuyet mamsayet matimambep.

Delan zenze kanen zet mulup teman sokbewe

¹¹ Âpme neñ mundum totatat elimiakñanmak satnañ teman ekti keyet dukñan an ñen tapme ekma egalen kogeyelen windeyañ ma ñenzimoseñnañ kopatañ zeye keyañ kululuñ ma msat galañ zewun. Egeleñ an keyet ñenzimoseñnañ ñep ku tatagalen keyepmti kekok galañ zewun.

¹² Âpme am mobotnañ ma tototnañ gakiwien ekñenañ mundum totatat elimiakñan keyet ganzenan tapme indikban. Tapme papia ñotekñan notnañ tage ke ensel ekñenañ mâtâbien. Papia ñen mâtâge ke am mama kanzizit keyet zapat maip ekñengalen kwit tage. Mme am sambe gakikiñan ekñengalen mama mimiñin ke papia ekñen keyet keñan tage ke ekti zelin zemdelañ zemindeye.

¹³ Âpme am notnañ nembu keñan toti gakiwien ekñen nembuengatnan gilik zemti wabien. Ma an damuñ am gakikiñan maindikdamuñ min egañ am gakikiñan indeme mebien ma an damuñ am gakikiñangalen mundum maekdamuñ min egañ kekok am gakikiñan indeme mebien. An damuñ zut ke Sadañgat kandañan mamalup. Kegok sokbeme am ekñen ke msat palen mama mimiñin mambien keyet katan Kawawañan zemindoye.

¹⁴ Kegok mti an damuñ am gakikiñan ekdamuñ mamin ma an damuñ am gakikiñangalen

mundum damuŋ mamin an zut ke Sadanŋat kandanŋan mamalup ya eget âtâtideme msat aimboŋaŋ teepmaŋ keŋan towebun. Gakiki ke Kawawaŋmak mama ke elenŋemideye.

¹⁵ Âpme am ŋen ek kwitnaŋ mama kanz-izit keyelen papiaen ku tage ekŋen indatimti âtâindeme msat aimboŋaŋ teepmaŋ tep temaŋ tazimaŋgeen ke âtâindeme towebien.

21

Kululuŋ alakŋaŋ ma msat alakŋaŋ sokbeye

¹ Âpme neŋ kululuŋ ma msat alakŋaŋ taekma sokbeme kululuŋ ma msat itnaŋaŋ keyaŋ yek bewun ma nembu temaŋaŋ kegogak yek beye.

² Kegok sokbeme Zelusalem mka temaŋ teŋ alakŋaŋ ke kululuŋen Kawawaŋmagenganŋaŋ kwatopme ekban. Ke sepemaŋ imbi ŋen an za-patnaŋ ekmagenpepeyelen mamiakpeme damuŋ matazin keboŋ ekban.

³ Âpme Kawawaŋgalen mundum totatat elimiakŋaŋmak keyet palenganŋan zet ŋande temaŋ kapigok zeme nâmban, “Ekdik, Kawawaŋgalen mka ke amŋanemagen sokbein. Egaŋ ekŋenmak matapme ekŋenaŋ ikŋaŋgalen amŋane penaŋ bemti mambep. Kawawaŋaŋ ekŋenmak mamti ekŋengat Kawawaŋin penaŋ bewe.

⁴ Mamti siawin kaput indewe. Gakiki ma kembenŋ palen mama ma si susu ma sindem mee ke ku tabe. Kwitnaŋ kwitnaŋ msat itnaŋaŋ takwage keyaŋ yek bemâpme delaŋ zeye.”

⁵ Kegok sokbeme Kawawaŋaŋ mundum elimiakŋaŋmak keyet dukŋan tati kapigok

dinoye, “Nânik, neŋ kwitnaŋ kwitnaŋ sambe alakŋaŋ mma sokbein.” Kegok zemti kegoak dinoye, “Geŋ zet ke wembe katn penaŋ amnaŋ nâmkîŋpeyelengat papiaen meluwaŋ mi!”

⁶ Mti ewe kapigok dinoye, “Kwitnaŋ kwitnaŋ sambe ke ilak sokbemâpme delaŋ zeye. Neŋ kwitnaŋ kwitnaŋ sambeyet toŋaŋ ma kwitnaŋ kwitnaŋ sambe nen maekdamuŋ miyap. Neŋ eweŋaŋ tapma kwitnaŋ kwitnaŋ sokbeyeyaŋ neŋ tapma kogogak delaŋ zewe. Âpme ŋen egaŋ tuyet gakin beme neŋmagen kopme neŋ tu zikatnaŋ mamaŋaŋmak keyetnaŋ tu ke sama nimti mama kanzizit mambe ke tosaŋepiŋ.

⁷ Am ŋenaŋ nâmkîŋpepe neŋmagen atam tati bekaŋgalaŋ winde ke kume tobe beme egaŋ kapiyet katnaŋ tabe: Neŋ egat Kawawaŋaŋ penaŋ bema egaŋ nâgât nemun bewe.

⁸ Yaŋgut am Kawawaŋgalaŋ zetnaŋ mkawaŋ bembeyelen makingalip ma am egat nâmkîŋpeip yaŋgut Kawawaŋ bankumpewien ma am kwitnaŋ kwitnaŋ bekaŋaŋ mamip ma am maindome gakip ma am set kileŋ mamaip ma am aŋkambuk mulup ma mkambuk mulup ma egegat yeŋ zelit ma agulam mulup mamip ma am notnaŋ mulup sepem kegoak mamip ma am nopiom masese-watsaip ma am zet dâsuki manzeip am ekŋen keboŋ keyaŋ mundumin msat aimboŋaŋ teepmaŋ penaŋ tepmak nanzaŋ salpamak omba zimti kipmaŋ penaŋ mambem taziŋ ke toti gakiki ke Kawawaŋmak mama ke elenŋgemindewe.”

Zelusalem mka temaŋ alakŋaŋ kululungatnaŋ kwatoge

⁹ Âpme ensel kwep ensel 7 ekñenmagengatnañ egañ kotati dinoye, “Kopmane Sipsip Nembanjañ egalen imbi zapat ke zikat gama ekbak.” Ensel zet zeye ke pelepmañ mtapme makuma 7 kegok beye. Pelepmañ ekñen keyet keñan kwitnañ kwitnañ bekanaj 7 kwep kwep katan pelep ekñen keyet keñan gak zem tabien.

¹⁰ Kegok zemti zikat name ekma Kawawañgalen Emetakñañ winde namti zikatn mme menoknok ekma enseliyañ ikñañak naikti kalañ temañ teepmañ ñen tage ke nati dukñañ mobelin. Moti mka temañ teñ Zelusalem kululuñen Kawawañmagengatnan toge ke zikat name ekban.

¹¹ Toti tapme zikat name ekban ke Kawawañgalen busatnañ temañmak keyañ mbusatnañ penañ bemtage. Ma sokñañ temañ puyuk payakñañ nanzañ kwitnañ zaspamânepmañ temañ makwitip sakam keboñ ekban.

¹² Mka temañ ke ganzenan tokwat bembuluñti kimbatnañ nanzañañ bempepeñañ ke teepmañ ma katikñañ penañ kimbat ke setokwakwatnañ 12 weyayañañ. Ma setokwakwatnañ 12 keyet ganzenan ensel kwep kwep katan tati setokwakwat damuñ mbien. Mti setokwakwat 12 keyet palen Israeal am manje 12 keyet kwilin kwep kwep keyet kalañ kumpepeñañ tage.

¹³ Âpme kasup kwakwatnaset sekekek tuk tabien ma kasup towetnaset kogogak tugañ tabien. Mme tâgâyañbem kukuñaset sekekek tuk ekma tabien ma tâgâyañ mepma delañ zein kogogak tugañ tabien.

¹⁴ Mka temañ alakñañ keyet tepumañ 12 walet-

peme kwatage keyet palen Sipsip Nembanjaŋgat nembajane 12gat kwilinaŋ dukŋan kumpepeŋaŋ ekban.

¹⁵ Ekma ensel zet zeme nâmban keyaŋ tek kwitnaŋ kwitnaŋ bem eekgalen golaŋ weyayaŋaŋ keyaŋ mka temaŋ alakŋaŋ keyelen tepum ma sekekek ke bem eege.

¹⁶ Mka temaŋ alakŋaŋ keyet kwisimbembenjaŋ zulak zulak kegek. Mme ekŋen ke bem eekme sakam kwep beye. Âpme kimbatnaŋ bem eek ekban keyet teepmaŋaŋ 1,500 mael mee kegek. Teepmaŋaŋ ekban sepemaŋ kegekak temaŋaŋ ma palakŋaŋaŋ ilizuzut sakamit kwep.

¹⁷ Mka temaŋ alakŋaŋ keyet kimbatnaŋ bem-buluŋ tage keyet mâmaŋ 65 mita. Enselaŋ betnaŋ gwezenaŋgatnaŋ dukŋaŋ keyaŋ mka temaŋ alakŋaŋ keyet kimbatnaŋ bem eekgaen amnaŋ belinaŋ kwitnaŋ kwitnaŋ mambemegip keyet katnan mge.

¹⁸ Kimbatnaŋ ke nanzaŋ kwitnaŋ zaspâ keyaŋ walalatnaŋ ma mka temaŋ alakŋaŋ ikŋaŋ penaŋ ke gol titikŋaŋaŋ walalatnaŋgapmti galasiyaŋ puyuk peyak maminok mme ekban.

¹⁹⁻²⁰ Mka temaŋ alakŋaŋ keyet tepumaŋ kwep kwep nanzaŋ tosaŋin temaŋ ego egoŋaŋmak keyaŋ walalatnaŋ. Nanzaŋ ekŋen keyet kwilin ma ekŋen ziboŋ eknâm mimiyelen kapigok: zaspâ ke gol nembon sokŋaŋaŋ puyuk peyak mge ma sapaya nanzaŋ kâŋkâmaŋ kululuŋ nembon ma nanzaŋ ŋen kwitnaŋ aget ke satnaŋ kilimbiŋaŋ ma nanzaŋ ŋen emelal kokŋaŋ msikokok kebon ma nanzaŋ ŋen satnaŋmak ŋamaŋ mi-tipesak kwitnaŋ sadonis ma nanzaŋ ŋen kwitnaŋ

kanilian ke alalaŋaŋ, ma nanaŋ ŋen kwitnaŋ kilisolait ke tipkokok, ma nanaŋ ŋen kwitnaŋ beal kokŋaŋ nembu msikokogaŋ keŋaŋ tapme ek-bek nembon, ma nanaŋ ŋen kwitnaŋ topaz tipkokok yangut aiaikŋaŋ, ma nanaŋ ŋen kwitnaŋ kilisopalas mitipesak tipkokokmak kokŋaŋmak temakwep metek kukuŋaŋ, ma nanaŋ ŋen kwitnaŋ zakin mitipesak tipkokokmak alaŋaŋmak temakwep metekukuŋaŋ, ma nanaŋ ŋen kwitnaŋ ametis mitipesak kâŋkâmaŋmak ŋamaŋmak temakwep metek kukuŋaŋ keyet kataŋ.

21 Âpme sekekek 12 ekŋen ke mondele katnaŋ nembon kekek tosaŋaŋ mobotnaŋ kwep kwewaŋ sekekek igak igak ke mimiŋaŋ ekban. Mme set tambaŋgumin goliyaŋ mimiŋaŋ kegogapm galasiyaŋ puyuk peyak mge.

22 Neŋ mka temaŋ alakŋaŋ keyet keŋaŋ ekspema mopme sesewat mka temaŋ ke ku tapme ekban. Enenogat Amobotnaŋ Kawawaŋ winde toŋ ma Sipsip Nembraŋaŋ egelaŋ sesewat mka temaŋ alakŋaŋnok bemalu amnaŋ sesewatidewep.

23 Kawawaŋgalen saŋga soŋgaŋaŋ mka temaŋ alakŋaŋ keyelen taŋam manzin ma kasupmak eyoŋgayaŋ mka ke busatnaŋ ku sasayelen enenogat Sipsip Nembraŋaŋaŋ mka temaŋ alakŋaŋ keyelen taŋam benti manzim tazin.

24 Âpme am msat kataŋgalen ekŋenaŋ busatnaŋin Sipsip Nembraŋaŋ egalen taŋam ziwe keyet busatnanen tabep. Mme amobotnaŋ msat palen maip ekŋenaŋ kwizet buŋamin ke mka temaŋ alakŋaŋ keyet tewalaŋ besât timobep.

25 Mka temaŋ alakŋaŋ keyet keŋaŋ tambumbu

nen ku tabe. Msamti etañ tapmepme sekekek
sambe ekñenañ mâtâpenj matapmambep.

²⁶ Mme am sambe msat palen maip ekñenañ
kegogak kwizet buñamin ke tewalañ mka temañ
alakanj besât mobep.

²⁷ Am yominmak ma mama mimi bekanaj
mti mamaip ma zet dâsukiñinbenj ekñenañ mka
temañ alakñan ku mobep. Am kwilin Sipsip
Nembanañgalen mama papiaen tazin ekñenañ
etanj keyet keñan mobep.

22

Mama tuyelen zet

¹ Âpme ensel eganj mama tu temañ nen
zikat name ekban. Tu ke puyuk payakñan
omba penañ sakamanj galas nemboñ. Ke tu
zikatnañ Kawawanj ma Sipsip Nembanañ ege-
galen mundum totatat elimiakñanmak keyetnañ
kwatoge.

² Toti mka temañ keyelen set tungupmaset
mezin. Tu keyet nembet nembet mamayelen
tep keyanj tapmege. Tep ekñen keyet penañin
nup kan kwep keyet keñan sek 12 penañin
maeligip ma eyonça kwep keñan penañin sek
kwep maeligip. Ma msat katanj tep sinañ keyanj
am mme dolakñanj bemâbep.

³ Mka temañ keyet keñan am ma kwitnañ kwit-
nañ Kawawanañ saik kumindeye ekñen keyanj
keñan ke ku tabep. Yangut Kawawanj ma Sipsip
Nembanañ egegalen mundum elimiakñanitmak
mka temañ keyet keñan ilit mundumit keyet

duknaŋ tapmalu Kawawaŋgalen mulup amŋane ekŋenaŋ ikŋaŋgat sesewatpempti mambep.

⁴ Mti am ekŋen keyaŋ ek weyaŋ ekmâtâti mambep ma ekŋengat monzalamanan egat kwitnaŋaŋ kumpepeŋaŋ tabe.

⁵ Ma mka temaŋ keyet keŋan tambumbu ewe ku tabe ma am ekŋenaŋ taŋam ma kasup keyet olalat mulup ku mbep. Enenogat Amobotnaŋ Kawawaŋ ikŋaŋ busatnaŋ bemindemti mamambe. Kegok sokbeme ekŋenaŋ amobotnaŋ kwati am msalen indikdamuŋ mti kwesiŋ kwesiŋ mameti mambep.

Zisasiyaŋ kokogalen kanaŋ sokŋan bein

⁶ Âpme ensel keyaŋ pigok dinoye, “Zet papia kapi penaŋaŋmakgapmti amnaŋ ŋep nâmkiŋpewep. Amobotnaŋ Kawawaŋ egak Emetak Teŋaŋ golaŋ zenze an ekŋenmagen indame ikŋaŋgalen zetnaŋ mme sosok kwakwagalen indaye. Egaŋ ensel ŋen am nâmkiŋpepeŋinmagen peme topme kwitnaŋ kwitnaŋ sokŋan sokbesâpm ke zemzikat indaye.”

⁷ Enseliyaŋ zet kekok zemdelan zeme Zisasiyaŋ pigok zeye, “Nânik, neŋ sakwep kosowap. Âpme an ŋenaŋ zet papia kapiyet keŋan gawepuween kwitnaŋ kwitnaŋ bam sokbesâpm ke egaŋ oloŋen mbe.”

⁸ Âpme Zânaŋ pigok zeye, “Neŋ kwitnaŋ kwitnaŋ sambe ke eknâmban. Ke eknâma delan zeyeen ensel keyet setnanen pedondom sawan. Enenogat egaŋ kwitnaŋ kwitnaŋ sambe zemzikat name neŋ egat dundum sasâgât mban.”

9 Yanğut ensel egañ zemkulumnemti zeye, “Yegat, pemane talak! Neñ mulup an nodi ma golan zenze an nodine ekñengalen mulup an ma am papia kapiyelen zet gawepumti mambep ekñengat nolin keyepmti geñ Kawawañ ek etañ sesewati dundum sawanik!”

10 Kegok zemti kapigok dinoye, “Geñ papia kapiyet keñanen zet tazin ke sokbesâpm kapi ku enziliwanik. Zet papiaen kunek ke ilak penañañ sokbembeyelen kanaan sokñanik bein

11 keyepmti kan keñ gilik zenzeyelen ñen ewe ku tazin. An bekañañ mimi egañ bekañañ msâti mbe ma egañ set kileñ mama masâgât nâmbे egañ ñep mambe. Ma an teñ main egañ kegogak mambe. Ma an keñañ kwetetepmañ main egañ kegogak mambe.”

12 Âpme Zisasiyañ pigok zeye, “Nânik! Neñ sakwep penañ kosowap. Neñ dopmañ mutumindandayelen koti am kwep kwep mama mimiñinañgat katan dopmañ mutumindawap.

13 Neñ kwitnañ kwitnañ sambeyet toñañ ma kwitnañ kwitnañ sambe nen maekdamuñ miyap. Neñ eweñañ tapma kwitnañ kwitnañ sokbeyeyañ neñ tapma kogogak delañ zewe. Neñ eweñañ takwaban bam tapmobap.”

14 Âpme am nâlen zetn mâti esemteñ mambien ekñenañ ñep mka temañ keyet setokwawatnanen moweti keñan meti mama kanzizitgalen tep keyet katnañ nâmindema nimbep keyepmti ekñenañ olojen mtalit.

15 Âpme am set kileñ ma kwitnañ kwitnañ bekañañ mamip ma am añkambuk mulup ma

mkambuk mulup ma egegat yeŋ zelit ma agulam mamip ma am notnaŋ mulup sepem kegok mamip ma am set kileŋ mamaip ma maindome gakip ma am nopiom sesewatsaip ma am zet dâsuki manzeip ekŋenaŋ mama mimi keboŋgat tikŋaŋ manâipgãpmti Kawawaŋgalen mundum dolakŋanen ke ku tabep.

16 Âpme Zisasiyaŋ kapigok zeye, “Neŋ nâlen ensel zempema zet ke mti geŋmagen koti geŋ zet ke papiaen kumane zet keyaŋ Kawawaŋ nâmkipmaip ekŋenmagen mebe. Âpme neŋ Dewitgalen iŋsokŋane penaŋ beyap ma neŋ saputuŋ busatnaŋ temaŋ tambuŋan makwatazin keboŋ beyap.”

17 Kawawaŋgalen Emetak ma Sipsip Nembãŋgalen imbi zapat mamalup egelaŋ Kilaisiyet pigok zewun, “Geŋ kot!”

Ma an ŋenaŋ zet ke nâmti kegogak zewe, “Geŋ kot” Âpme ŋen ekŋen tuyet gakimti kobep ma ekŋen tu niniyet nâmbep ekŋenaŋ koti mama tu tosaŋepiŋ nimbep.

Zânaŋ Zisasiyelen golaŋ zet delaŋ zenzeyelen zet ma zetik mge

18 Âpme Zânaŋ amgat golaŋ zet kapigok zeye, “Am ŋenaŋ golaŋ zet papia kapi keŋan maiŋti nâmbep ekŋengat golaŋin tiyap ke pigok: Am ŋenaŋ keŋaŋgalak zet ŋen tusumti zewe beme Kawawaŋaŋ papiaen kwitnaŋ kwitnaŋ bekaŋaŋ sokbembeyet zenzeŋaŋ ke ewe tusumti sawe.

19 Ma am ŋenaŋ zet kapi notnaŋ asekbep beme Kawawaŋaŋ mamayelen tep katnaŋ egat zapat

tazin ke ma mka teman teŋ keyet keŋan ku mebe ke menzem timâbe. Kwitnaŋ kwitnaŋ ke sepem ke gogak papiaen kumpepeŋan matazin keyaŋ sokbewe.”

²⁰ Zet sambe zenzeŋan kapiyet toŋaŋan zet kapigok zein, “Peŋan sukwep! Kann ilik sokŋanik bein.”

Zeme Zânaŋ dopmaŋ zeye, “Ke peŋan, Amobotnaŋ Zisas, geŋ kot!”

²¹ Amobotnaŋ Zisas egalen keŋ taolelaŋ am Kawawaŋgat manâmkiŋpeip ekŋenmak wemti wembe. Ke peŋan.

Kawawangalen Tâtâ Alakŋaŋ
The New Testament in the Nabak Language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Nabak long Niugini

copyright © 1988 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Nabak

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-08-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

ea68a902-358a-5c72-82de-a583fc4809e7